

DE

DELAVSKA ENOTNOST

7. AVGUSTA 1971 — ŠT. 31 — L. XXVIII

pravi naslov za denarne zadeve
Ljubljanska banka

NEKAJ VPRAŠANJ MARJANU ROŽIČU,
SEKRETARJU SVETA ZSJ

Sindikati in sporazumevanje

V ta vroči čas pravzaprav nič
sodi tema o samoupravnem
sporazumevanju o delitvi do-
hodka in osebnih dohodkov,
ker je v marsičem še bolj vroča.
Pa kaj, ko nam je to vprašanje v
celoti skalilo počitniško lenar-
enje. Za marsikoga bo tokrat le
malo počitnic. Zato se nam je
tudi zdelo čisto normalno, da s
to temo skalimo sicer zasluženi
dopust Marjana Rožiča, sekre-
tarija sveta Zveze sindikatov Ju-
goslavije.

Ni bil jezen, ko smo mu po-
skali na domača vrata v Bohi-
nju.

— Če ne veš — pri nas smo sredi
najbolj žgočih razprav o tem, kako
rasnovati samoupravne sporazume o
delitvi dohodka in osebnih dohod-
kov. Zares vroča tema, se ti ne zdi?

— V Zvezi sindikatov Jugoslavije
je koncept delitve dohodka kot ce-
lote vseskozi eno od temeljnih pod-
ročij, kjer smo kot organizacija kar
najbolj angažirani. Zato nas kajpada
tudi zanimajo vse tiste pobude in re-
šitve na tem področju — od temelj-
nih organizacij združenega dela na-
zgor — ki vodijo k uveljavljanju na-
čela delitve po delu. Če torej hočeš,
Svetu ZSJ živo spremljamo in pod-
piramo slovenska sindikalna prizade-
vanja.

— Naj bo to hkrati že ocena teh
prizadevanj? Če to ni, potem narav-
nost: kako v Svetu ZSJ ocenjujete
naša prizadevanja?

— Tako kot vsem prizadevanjem,
ki težijo za napredkom, tako je tudi
tem potrebno dati priznanje in pod-
poro. Svet ZSJ pa si po drugi strani
nikoli ni prizadeval, da bi bil raz-
hodnik o tem, katera rešitev je do-
bra, katera manj in katera sploh ni.
Mislim pač, da mora vsaka rešitev iz-
hajati iz povsem konkretnih razmer
določene okolja, zato jo je pač
možno ocenjevati samo s stališča
razmer v njem. Vendar mora vsaka
konkretna rešitev tudi prispevati
predvsem h krepitvi samo-
upravljanja, k uresničevanju politike

Mercator

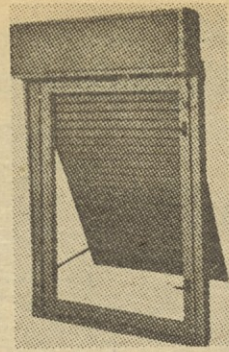
KAVA

450
PRODAJALN

LOGATEC

VAM NUDI
KVALITETNA
OKNA
BALKONSKA
VRATA
IN ROLETE

NARED JE ŠTIRINAJST SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV

V PRIČAKOVANJU VERIFIKACIJE

V avgustu smo...! Za sklenitev samoupravnih sporazumov o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov je torej uradno samo še nekaj več kot štiri tedne časa. Zato je najbrž prav, da odgovorimo na vprašanje, koliko samoupravnih sporazumov je že pred končno potrditvijo in možnostjo za njihovo uporabo, koliko jih komisije usklajujejo s pripombami kolektivov in z mnenji sindikatov, in koliko osnutkov samoupravnih sporazumov sploh še ni v javni razpravi.

Predvideno je, da bodo de-
lovne organizacije Slovenije
sklenile nekaj več kot 70 samo-
upravnih sporazumov. Pristojni

republiški odbori sindikatov po-
sameznih dejavnosti so že iz-
rekli soglasje k 14 predlogom
samoupravnih sporazumov. Ker

imajo ti sporazumi že tudi pod-
pise večine k sporazumom pri-
glašeni delovnih organizacij,
čakajo verifikacijsko komisijo
že polne roke dela.

Poglejmo, kateri samouprav-
ni sporazumi so nared in čakajo
na potrditev verifikacijske ko-
misije:

- lahka in težka konfekcija
- usnjarne
- tovarne obutve in galante-
rije

(Nadaljevanje na 3. strani)

V OKVIRU

Doklej?

Zvezni zavod za statistiko
je te dni sporočil, da so se
življenjski stroški v juliju za-
radi sezonskega znižanja cen
kmetijskih pridelkov znižali
za 3,7 %, da pa so se drugače
tudi v juliju nadaljevale že
znane negativne tendence:
„pregreto“ gospodarstvo in
poraba nad možnostmi po-
vzročata nadaljnje narašča-
nje cen in splošno nestabil-
nost.

Zvezni izvršni svet, ki to
„pregreto“ gospodarstvo go-
tovo dobro pozna, je konec
julija predložil številne re-
striktivske ukrepe, ki jih je
zvezna skupščina sprejela

Ostrostrelci

Foto: A. Agnič

ŠE O SPORU MED PETROLOM IN ŽELEZARNO JESENICE

VZROKI SO DRUGJE — NE V MEDSEBOJNIH ODNOSIH

V naši zadnji številki smo po-
vedali, kako nameravajo jese-
niški železarji urediti svoj spor s
Petrolo, ki jim je sicer s preki-
nitvijo dobave mazuta povzročil
čil nemajhne težave, vendar pa
kaže polno pripravljenost, da ta
problem uredijo s skupno
akcijo — s kompenzacijami. V
današnji številki pa moramo po-

vedati še marsikaj, da bi dopol-
nili oris položaja Železarne Je-
senice in probleme, s katerimi
se mora spopadati njen šest-
tisočlanski delovni kolektiv.

O poslovnem sodelovanju
med Petrolo in Železarno Je-
senice nam je direktor naše naj-
večje železarne mg. ing. Peter
Kunc povedal še naslednje:

„Petrol nam dobavlja različ-
na olja za hidravlične sisteme,
nafto in bencin ter seveda
mazut, ki pomeni tako po koli-
čini kakor po vrednosti naj-
večjo postavko v naših medse-
bojnih poslovnih odnosih, saj
gre za dobrih sto tisoč ton ma-
zuta letno.

Mazut nujno potrebujemo,

ker smo s klasičnega načina
taljenja in ogrevanja jekla z ge-
neratorskim plinom dokončno
prešli na uporabo tekočih goriv;
zadnji generator smo ustavili
pred mesecem dni oziroma to-
čno 11. julija. S tem smo končali
neko tehnološko epoho v na-
šem delu in prešli na sodob-

(Nadaljevanje na 5. strani)

tako rekoč brez rezerve. Ti
ukrepi so usmerjeni k zmanj-
šanju investicijske porabe,
omejitvi splošne porabe, iz-
boljšanju plačilne bilance in
k zaustavljanju inflacije. S
tem v zvezi je ZIS izrazil pri-
čakovanje, da se bodo v na-
slednjem letu že pokazali za-
želeni učinki stabilizacije.

Zarišča inflacije in nestabi-
lnosti poznamo: to so
predvsem nepokrite izgube
delovnih organizacij — v
Jugoslaviji smo lani teh izgub
imeli za 1179 milijonov no-
vih dinarjev — nepokrite in-
vesticije, pomanjkanje obrat-
nih sredstev, poslovna ne-
moralna — naroča se blago,
plača pa ne — nedosledna in
neučinkovita kaznovalna po-
litika s tem v zvezi itd. itd.
(Nadaljevanje na 2. strani)

PREDLOGA SPORAZUMOV BO TREBA ŠE POPRAVITI

V začetku tedna se je sestalo predsedstvo republiškega odbora sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji. Razpravljalo je o predlogu samoupravnega sporazuma kmetijskih kombinatov in kmetijskih zadrug ter o osnutku samoupravnega sporazuma živilske industrije in tobačne industrije. K prvima dvema predlogoma ni izdalo pismenega soglasja, ker nimata ustreznih prilog o vplivu delovnih razmer ter z zakonom določenih tabelaričnih pregledov. K osnutku sporazuma za živilsko in tobačno industrijo pa je dalo svoje soglasje, vendar pa predlagalo komisiji tudi nekatere dopolnitve.

Kljub temu, da predlagana samoupravna sporazuma za kmetijske kombinat in kmetijske zadruge nista dobila soglasja sindikatov, postopek za njuno uveljavitev ni zavrt. Na seji predsedstva republiškega odbora sindikata delavcev v kmetijstvu, živilski in tobačni industriji so namreč pooblastili predsednika in tajnika, da lahko podpiseta soglasje, če se predsedstvo v petnajstih dneh zaradi objektivnih razlogov ne bi moglo sestati in če bosta sporazuma usklajena s pripombami sindikatov ter opremljena z vsemi prilogami in podatki. D. R.

PODPISAN PRVI SPORAZUM O STORITVENIH DEJAVNOSTIH

V četrtek, 5. avgusta so v Domu sindikatov v Ljubljani podpisali prvi samoupravni sporazum sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije. S tem se je končala prva dolgotrajna etapa priprav, ki je bila po zaslugi komisije in vseh stanovanjskih podjetij uspešna.

S slovesnim podpisom se je 51 stanovanjskih podjetij obvezalo, izpolnjevati dogovorjeni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Stanovanjska podjetja Slovenije štejejo nekaj manj kot 2000 delavcev, osebni dohodek po sporazumu pa se bo gibal v razponu od 800 do 6000 dinarjev.

Podpisniki se zavedajo, da je podpis sporazuma le prvi poskus, kako urejati delitev dohodka in osebnega dohodka. S stalnim spremljanjem izvajanja tega sporazuma bo lahko ta postal regulator za boljše in uspešnejše gospodarjenje zaposlenih.

ŠE BO VIROČE...

Po oceni sindikatov je še sporen osnutek samoupravnega sporazuma za industrijo papirja in celuloze

Svet za gozdarstvo, lesno industrijo in industrijo papirja ter celuloze, ki deluje v sklopu RO sindikata delavcev industrije in rudarstva, je na svoji seji v četrtek obravnaval osnutek samoupravnega sporazuma o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov, ki naj bi veljal za 14 delovnih organizacij industrije papirja in celuloze.

Razprava je pokazala, da osnutek tega sporazuma odstopa od načel in meril, ki so določena s splošnim družbenim dogovorom in z načelnimi stališči sindikatov. Zaradi specifičnih delovnih okoliščin, ugotovljenih na podlagi analitične ocene delovnih mest, namreč povprečni kalkulativni osebni dohodki zaposlenih v povprečju za 13,997 % presegajo osnove, določene s splošnim družbenim dogovorom. Razen tega dodatki za specifične delovne razmere niso določeni v fiksnih zneskih, ampak v odstotkih. Komisija za pripravo osnutka samoupravnega sporazuma bi slednje sicer lahko dokaj konkretizirala, vendar ne bi mogla posredovati dovolj verodostojnih podatkov, ampak samo

približne številke, ker pač ni predpisana enotna metodologija, po kateri naj bi vrednotili vpliv delovnih razmer. Tega komisija ni želela storiti, ker sporazum določa le merila za oblikovanje mase osebnih dohodkov, medtem ko poteka konkretna delitev po merilih pravilnikov o delitvi osebnih dohodkov, sestavljenih na podlagi analitične ocene delovnih mest, ki upoštevajo tudi vpliv delovnih razmer. Zaradi tega naj bi za zdaj „na počez“ priznali dodatke za posebne delovne razmere po skupinah delavcev, podjetjem pa določili rok, do kdaj morajo v samoupravni sporazum vnesti tudi opis konkretnih delovnih mest, kjer je treba dejansko upoštevati vpliv posebnih delovnih razmer. Da bi podjetja to lahko storila, bi seveda morala imeti enotno metodologijo, obvezno za vse delovne organizacije.

Predstavniki RO sindikata delavcev industrije in rudarstva se s tako obrazložitvijo niso strinjali. Poudarili so, da bodo sindikati dosledno vztrajali pri izpolnjevanju določil, načel in meril, zapisanih v splošnem družbenem dogovoru; da bodo tako

doslednost zahtevali tudi od Gospodarske zbornice SRS in Izvršnega sveta SRS in da ne mislijo odstopiti od splošno znanih lastnih načelnih stališč glede konkretne vsebine samoupravnih sporazumov. Z drugimi besedami to pomeni, da zahtevajo od delovnih organizacij – podpisnikov samoupravnih sporazumov, naj v svojih dokumentih od skrajnosti natančno povedo, kdo, kdaj in pod kakšnimi pogoji je upravičen do kakršnegakoli osebnega prejemka. Z njihove strani bo torej potrjen samo tak samoupravni sporazum, ki bi prepričljivo utemeljil morebitna odstopanja od meril in načel splošnega družbenega dogovora, in ki bo v celoti upošteval omenjena načelna stališča sindikatov. —mG

VPRAŠANJE:

Oktober bom star 18 let; ker imam komaj leto delovne dobe, mi je podjetje, kjer sem zaposlen, odobrilo le 14 delovnih dni dopusta, torej mi ne priznava dodatnih 7 delovnih dni, ki gredo – kot sem slišal – delavcem, ki še niso stari 18 let. Ko sem v podjetju vprašal, zakaj ne dobim še omenjenih 7 dni dopusta, so mi odgovorili, da zato, ker bom v tem letu polnoleten. Naj omenim, da grem na dopust v avgustu, ko še ne bom star 18 let. Ali mi torej gre res le 14 delovnih dni dopusta, ali pa imam morda tudi jaz pravico do dodatnih 7 dni dopusta, torej do 21 delovnih dni letnega dopusta. T. K. – Koper

ODGOVOR:

Po členu 68 Temeljnega zakona o delovnih razmerjih mora delovna organizacija delavcu, ki še ni star 18 let, zagotoviti letni dopust po osnovah in merilih, po katerih odmerja letni dopust drugim svojim članom, povečan za 7 delovnih dni. Ker je minimalni letni dopust 14 delovnih dni, vam je dolžna delovna organizacija omogočiti poleg tega minimuma še dodatnih 7 delovnih dni, saj še niste stari 18 let. Dejstvo, da boste v jeseni – torej vsekakor po dopustu – izpolnili 18 let, ne vpliva na vašo pravico do dodatnih 7 dni dopusta. V času nastopa dopusta še ne boste stari 18 let in ste zato nedvomno opravičeni do omenjenih dodatnih sedem dni. Sleherna drugačnja razlaga zakona je napačna in nima nobene osnove; zato vam mora delovna organizacija omogočiti, da izrabite letni dopust v trajanju najmanj 21 delovnih dni. MIRJANA LIPUŽIČ

MARIBOR

Kljub počitnicam živahno

Ne glede na to, da smo v mesecih dopustov, občinski sindikalni svet Maribor in njegovi odbori ne počivajo. Predsedstvo ObSS je v začetku julija sprejelo akcijski program do konca leta 1971 in odbori sindikatov posameznih dejavnosti so ga že začeli izvajati. Te dni se že vrstijo sestanki s predsedniki osnovnih organizacij sindikata, na katerih je govora o akcijskem programu, saj bodo morale OOS prav tako izdelati svoje programe dela. Zlasti pa so ti sestanki namenjeni obravnavi samoupravnih sporazumov, oziroma vprašanju, kakšna naj bo aktivnost osnovnih organizacij pri sklepanju samoupravnih sporazumov. Občinski sindikalni svet je namreč ugotovil, da so delovni kolektivi vse premalo seznanjeni tako z vsebino splošnih družbenih dogovorov, kot tudi samoupravnih sporazumov. Nemalokrat osnutek samoupravnega sporazuma obliži v direktorjevem predalu, ali pa v njegovem žepu, večino tistega časa, ki je po zakonu predviden za obravnavo osnutka samoupravnega sporazuma. Tako se dogaja zlasti v manjših podjetjih, res pa je, da tudi večja podjetja niso izjema. Zato so predsednika osnovnih organizacij ponovno opozorili, da je potrebno osnutek samoupravnega sporazuma obravnavati po enakem postopku kot predloge drugih splošnih aktov.

SLOVENSKA BISTRICA

Več nezgod pri delu

Komisija za življenjske in delovne razmere zaposlenih pri občinskem sindikalnem svetu Slov. Bistrica si bo v naslednjih dneh prizadevala ugotoviti vzroke porasta števila nesreč pri delu in poiskati možnosti za njihovo zmanjšanje. V ta namen so že pripravili analizo vseh delovnih organizacij na področju bistriške občine, kjer so zadnja leta porasle nezgode pri delu in s tem tudi izostanki z dela. Ugotovljeno je, da je zadnja leta zabeležen največji odstotek boleznin v Steklarni BK Rogaška Slatina – obrat Slovenska Bistrica, in sicer 25,5 % na 100 zaposlenih. Sledijo pa gradbeno podjetje Granit s 24,8 % in GG Oplotnica z 22,7 %. Najnižji odstotek pa so zabeležili v trgovskem podjetju Koloniale – poslovalnica Poljčane: 1,7 %.

Vzrokov za tako velik odstotek delovnih nezgod je več. Med najštevilnejšimi pa so po ugotovitvah komisije za življenjske in delovne razmere pri občinskem sindikalnem svetu: zastarelost sredstev proizvodnje, proizvodnega procesa, strupeni plini, vremenske nepravilnosti, prah, visoke temperature itd.

NA LINIJI
323-554

POSTOJNA

Postojnsko železniško transportno podjetje je odobrilo letos 150 delavcem in njihovim družinskim članom brezplačna letovanja, 150 delavcem pa je plačalo samo polovično ceno. Tako je letos letovalo 150 delavcev z družinami na Rabu in v Rovinju zastoj. Brezplačna letovanja so bila namenjena tistim delavcem, ki žive v težkih socialnih razmerah, ali pa so zaradi težkih delovnih razmer na železnici šibkega zdravja.

Predloge za brezplačna letovanja so zbirale sindikalne organizacije, po podatkih pa so že vsi izbrani delavci izkoristili to možnost.

Vsekakor lep primer skrbi za delavce. —obl—

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Doslej sem bila pri podjetju kot vajenka, sedaj pa sem končala vajensko šolo; medtem sem se poročila in sem noseča. Podjetje me noče sprejeti v delovno razmerje, pač pa je sprejelo drugo delavko. Ali kot noseča žena uživam v takšnem primeru kakšno zaščito, ali me je dolžno podjetje, kjer sem bila vajenka, sprejeti v delovno razmerje? M. V. – Zagorje

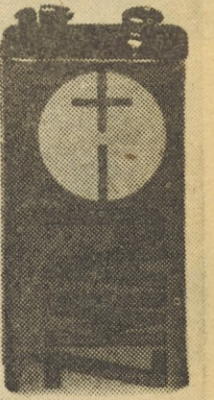
ODGOVOR:

Delovna organizacija ni dolžna sprejeti v delovno razmerje svojo vajenko po končani učni dobi. Pri sprejemanju v delovno razmerje delovna organizacija svobodno odloča. Noseča žena v takšnem primeru nima nobene prednosti, zato je odločitev vaše delovne organizacije, da sprejme v delovno razmerje drugo delavko in ne vas, s formalne strani povsem zakonita. MIRJANA LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

Sindikati in sporazumevanje

ново!
9V super baterija
za transistorje

**PRVA BATERIJA
ELEKTROKEMIJSKEGA
SISTEMA
ZRAČNE DEPOLARIZACIJE
V JUGOSLAVIJI,
PO MNENJU STROKOVNJAKOV
ENA NAJBOLJŠIH NA SVETU**

tovarna
baterij in
baterijskih naprav
ZMAJ, Ljubljana

jo zaznam pri sporazumevanju, ni edino še nerazčiščeno vprašanje.

— Očitno je, da jih bomo razreševali sproti. Torej na dan z besedo!

— Najprej tole: problemi in slabosti ne bi smeli biti izgovor, da bi zavračali dogovarjanje. Probleme bo pač treba sproti razreševati, kot sam ugotavljaš. Po mojem bi morali jasno razčistiti že vprašanje, kdo so praznaprav subjekti samoupravnega dogovarjanja. Moj odgovor: delavci v samoupravni organizaciji združenega dela. Te pravice jim ne bi smeli kratiti, saj smo se tako dogovorili v Sarajevu in zapisali tudi v ustavo! Če ne bo tako, kaj lahko zabredemo v močvarno birokratizma, uravnavevanje...

— Mislim, da bi bil poseben navdušen nad vlogo sindikatov kot sodelavcev v sporazumevanju? — Mislim, da bi preveč okrnili vlogo sindikatov, če bi jih ali pa če bi le-ti sami sebe naredili za razsodnike. Zanesljivo bi se znašli vsaj v trojnem ognju: najprej bi zavpili tehnokrati v združenem delu, češ da posegamo v njihove suverene pravice; svoj glas bi dvignili tudi delavci, pri čemer pa zanesljivo ne bi mogli proglasiti vseh njihovih zahtev kot mezdno gibanje. In slednjič, državni organi in še nekateri drugi

varjanja predvsem kot pobudniki, kot usklajevalci interesov v tem procesu pa tudi lahko izpolnijo svojo razredno funkcijo, saj dogovarjanja v sindikatih ne moremo razumeti le kot sporazumevanje o osebnih dohodkih, temveč kot dogovarjanje o razvoju, o politiki dohodka v celoti, o zaposlovanju, o delovnih razmerah in vseh drugih aktualnih problemih položaja delavca in družbene reprodukcije. Seveda pa ne izključujem možnosti, da sindikati ne bi nastopali tudi v vlogi podpisnikov sporazumov, toda če že, potem se morajo ovesti, da prevzemajo polno odgovornost za posledice.

— Ni videti, da bi bil poseben navdušen nad vlogo sindikatov kot sodelavcev v sporazumevanju?

— Mislim, da bi preveč okrnili vlogo sindikatov, če bi jih ali pa če bi le-ti sami sebe naredili za razsodnike. Zanesljivo bi se znašli vsaj v trojnem ognju: najprej bi zavpili tehnokrati v združenem delu, češ da posegamo v njihove suverene pravice; svoj glas bi dvignili tudi delavci, pri čemer pa zanesljivo ne bi mogli proglasiti vseh njihovih zahtev kot mezdno gibanje. In slednjič, državni organi in še nekateri drugi

družbeni dejavniki bi ostali za kulisami ter od zadaj in anonimno kritizirali navzdol in poprek. Zato bi si v sindikatih morali zagotoviti, da so dejanski nosilci dogovarjanja delavci v združenem delu, da so v procesu dogovarjanja aktivni vsi drugi družbeno-politični dejavniki, morali pa bi se tudi boriti proti sleherni koncentraciji oblasti v lastni organizaciji, proti težnjam po družbenopolitičnem monopolu pa čeprav nam bi ga kdo ponujal! Na izkušnjah tujih sindikatov se velja prepričati, da bi tako kaj kmalu oglušeli za zahteve delavcev! Sindikat bi se torej moral boriti, da so v sporazumevanju čim bolj prisotni delavci, da so sporazumi čim manj posledica ozkih struktur, ki manipulirajo z njihovimi pravicami. Novo vlogo sindikatov torej pojmem tako, da si ne prilajšamo pravic delavcev, temveč da si prizadevamo, da bi delavec v združenem delu in v sindikatih postal resnični subjekt dogovarjanja. Če pa bodo delavci zvedeli za sporazume šele od drugih, potem smo opleli, kot pravimo.

S. B. PRIHODNJIČ: MARJAN ROŽIČ O VSEBINI SPORAZUMEVANJA

V pričakovanju verifikacije

Kako daleč smo prišli s samoupravnim sporazumevanjem o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov? ● Ali bodo nekateri zamudili vlak?

(Nadaljevanje s 1. strani)

— trikotaja — pletilska skupina tekstilne industrije
— stanovanjska podjetja
— gradbena podjetja, industrija gradbenega materiala, projektantske delovne organizacije, gradbena obrtna podjetja in vodne skupnosti

— visoke in višje šole
— bolnišnice
— zdravstveni domovi
— zavodi za socialno zavarovanje

— dijaški domovi
— gledališča
— delavske univerze
— knjižnice.

V teh delovnih organizacijah je zaposlenih več kot 116.000. To pomeni, da prav toliko delavcev čaka samo še na to, da verifikacijska komisija potrdi sporazume, da jih vpiše v register pri republiškem sekretariatu za delo — pa bodo samo-

upravni sporazumi lahko stopili v veljavo.

KDO ČAKA NA SOGLASJE SINDIKATOV?

Kaj pa druge skupine delovnih organizacij, ki so sklenile podpisati samoupravne sporazume? Po javnih razpravah med člani delovnih skupnosti čaka na soglasje sindikatov sedem samoupravnih sporazumov, in sicer:

— osnovne šole
— srednje šole
— kmetijski kombinati
— kmetijske zadruge
— raziskovalni zavodi in organizacije
— zavodi za zdravstveno varstvo, in
— lekarnе.

Posamezni republiški odbori strokovnih sindikatov so že dali svoje mnenje k 27 osnutkom samoupravnih sporazumov.

BODO DELOVNI KOLEKTIVI RAZPRAVLJALI O OSNUTKIH...?

Vprašanje zase pa so tiste skupine delovnih organizacij, ki osnutke samoupravnih sporazumov šele pripravljajo in ki jih še niso predložile v razpravo članom delovnih skupnosti — udeleženk samoupravnega sporazumevanja in v oceno pristojnim republiškim odborom sindikatov. Teh ni malo in vse skupaj zaposlujejo najmanj 60.000 delavcev. To so organizacije, ki naj bi šele podpisale samoupravne sporazume:

— elektrogospodarstvo
— keramična industrija
— peskokopi
— bazična kemija
— predelovalna kemija
— industrija plastičnih snovi
— industrija gume
— gozdarstvo
— zlatarstvo

— podjetja komunalne dejavnosti
— predstavniški organi, družbeno-politične organizacije in društva ter združenja
— upravni organi
— pravosodni organi.

Predstavniki komisij, ki pripravljajo osnutke posameznih samoupravnih sporazumov, sicer navajajo opravičljive razloge za to, vendar se vsiljuje vprašanje, ali so razlogi v vseh naštetih skupinah enako upravičeni. Se ne bo zato morda zgodilo, da bodo delovni kolektivi „sprejeli“ osnutke sporazumov, ne da bi o njih razpravljali, in da bodo morali tako sindikati kakor tudi verifikacijska komisija tako rekoč pet minut pred dvanajsto in na vrat in na nos dajati svoje soglasje oziroma izrekati svoj dokončni „da“, da ne bo prepozno!

DUŠAN REBOLJ

KAKO UCINKOVITO OBVEŠČATI SAMOUPRAVLJAVCE

Gradnja poročila

AMERIŠKA GRADNJA

Ameriški način gradnje poročila se odlikuje po tem, da že v svojem uvodu pove vse najbolj pomembne elemente informacije ter tako takoj zadosti potrebi po njeni celovitosti in popolnosti. Še tem vzbudi interes bralca ali poslušalca, četudi z njo v celoti še ni seznanjen. Omogoči mu, da se sam odloči, ali se bo z njenimi nadaljnjimi podrobnostmi seznanil ali ne; če se odloči za prvo pot, potem zve le njeno bistvo; če pa se odloči za drugo pot, zve za celotno informacijo z vsemi njenimi podrobnostmi. Seveda pa iz tako grajenega poročila ne more zvedeti, kako se je, kako se ali kako se bo opisani problem, dogodek ali pojav razvijal.

Tak način gradnje poročila se uporablja zlasti v primerih, ko je čas odločilnega pomena in ko je treba še posebej paziti na komunikabilnost oziroma prenosno sposobnost načina ali sredstva za obveščanje.

Glede na največjo možno dolžino tako grajenega poročila se lahko za objavo pripravljeno informacijo primerno krajša od zadaj proti začetku do samega uvoda. Že sam uvod pri tako grajenem poročilu pove bralcu ali poslušalcu vse najvažnejše. Zato je mogoče objaviti celo samo uvod, če ni na primer v biltnu, v glasilo, na letaku ali na oglasnih deskah dovolj prostora ali če je čas za poročanje po razglasnem sistemu z zvočniki močno okrnjen.

V uvodu v ameriško grajeno poročilo se po navadi odgovori na najpomembnejša vprašanja z veliko začetnico „K“, to je zlasti na vprašanja KAJ?, KDO?, KJE?, KAKO?, ZAKAJ? in KDAJ?. Odločitev, ali odgovoriti na vsa ta vprašanja ali samo na nekatera, je odvisna od vsebine informacije, njenega namena in seveda tudi od tistih, katerim je poročilo namenjeno.

V nadaljevanju poročila, katerega dolžina je odvisna od razpoložljivega prostora oziroma časa, pa se nadrobneje odgovarja bodisi na že navedena vprašanja ali pa na vprašanja, kot so: KDO JE VIR INFORMACIJE; KAKŠNE SO GLAVNE OZNAKE OSEB, O KA-

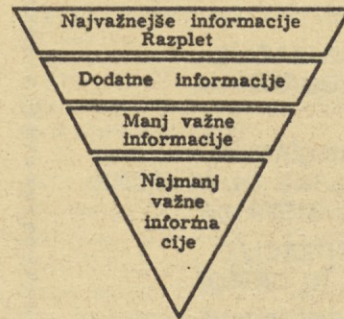
Gradnjo poročila na ameriški ali podatkovni način ponazarja objemna piramida, iz katere je — v nasprotju s francosko ali kronološko gradnjo — razvidno nizanje najpomembnejših sestavin informacije na začetku in potem nizanje vse manj pomembnih podatkov in sestavin.

TERIH INFORMACIJA SPOROČA; KAKŠNE SO POSLEDICE IN KAKŠNE SO OKOLIŠČINE?

PRIMER: USODA NAŠEGA SKLADIŠČA NEJASNA

Gradbeno podjetje „Zid“ nam grozi z ustavitvijo gradbenih del na našem skladišču za gotove izdelke. Če v nekaj dneh ne podpisemo dogovora o povišanju pogodbenega zneska za ta objekt. Zaradi podražitve gradbenega materiala v zadnjem času bi morali doplačati veliko — 900.000 dinarjev. Ker jih nimamo, bo delavski svet na torkovi seji razpravljal o ponudbi podjetja „Prevoz“, ki bi nam posodilo za eno leto brez obresti potrebna sredstva, če mu mi posodimo za isti čas in tudi brez obresti 50.000 dolarjev za nakup avtomobilov iz uvoza.

To je povedal direktor Ogrin, ko smo ga vprašali, ali bomo letos pokrili novo skladišče. Dodal je še, da zahteva gradbenega podjetja „Zid“ ni pretirana, ker so se stroški za gradbeni material záres močno povečali. Zato meni, da bi kazalo ponudbo podjetja „Pre-

voz“ na vsak način sprejeti, saj imamo sedaj sami zadosti surovin in tudi rezervnih deviznih sredstev s tem ne bi v celoti izčrpali.

Če letos ne bomo uspeli dograditi skladišča za gotove izdelke, nam bo zima prizadejala po oceni inženirja Rajglja in vzdrževalne službe za kakih osemdeset tisoč dinarjev škode. Pri tem je mislil le na škodo zaradi odpadlega ometa, korozije nosilcev in drugega. Kje pa je škoda, ki jo utegnemo zaradi tega utrpeti pri zabojih in izdelkih, ki bodo vseskozi izpostavljeni mrazu, dežju, snegu in drugim neprilikom?

Potrebni 900.000 dinarjev smo si najprej prizadevali izposoditi pri občinski kreditni banki. Ker pa ta nima razpoložljivih sredstev, kaže, da je ponudba podjetja „Prevoz“ prišla kot nalašč. Mi bi na ta način le uspeli dograditi skladišče, podjetju „Prevoz“ pa bi pomagali iz težav zaradi izrabljenega tovornega parka pa tudi starih avtobusov.

Ta novica bi se lahko po potrebi še nadaljevala in prinašala z vsakim naslednjim odstavkom več podrobnosti, zanimivosti in podatkov. Lahko pa se prepričate s preprostim preizkusom, da je mogoče odvezemati od konca proti uvodnemu odstavku posamezne odstavke, pa vendar celo samo kot prvi odstavek ohrani svoj osnovni smisel.

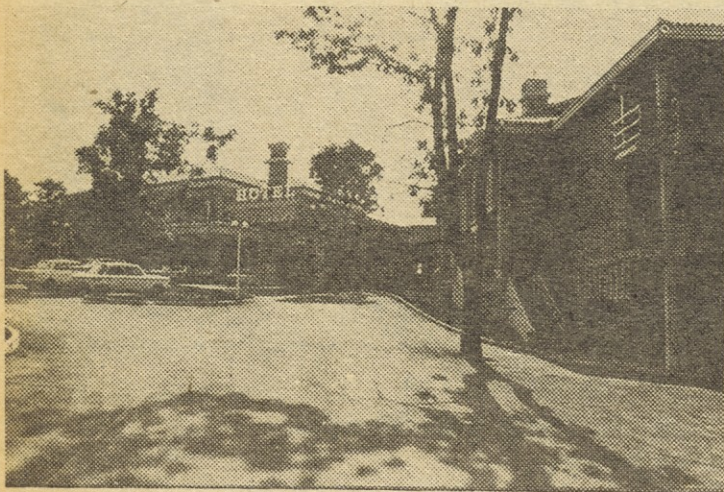
Tak način gradnje poročila olajšuje uradniku glasila, biltna ali drugega posrednega načina za obveščanje odločanje, v kakšnem obsegu naj posamezno informacijo objavi. Zlasti je to pomembno na primer pri urejanju internega glasila, katerega priprava od zasnove vsebine do izida zahteva tudi dve ali celo tri tedne časa pa postane zaradi tega prenekateri — sicer za bralce zanimiva informacija — kmalu zastarela. Po ameriški gradbi napisane sestavke lahko namreč krajša celo neposredno pred tiskom in vnaša v razpoložljive prostore nove, tudi zelo zanimive informacije.

Seveda pa zahteva ameriška gradnja določeno znanje sestavljavca poročila. Velika nevarnost pri zasledovanju cilja — nizati zanimivosti od najbolj pomembnih k manj pomembnim — je namreč, da postane poročilo suhoparno, preveč obremenjeno s podatki in brez vsakršne človeške topline in možnosti spoznati medsebojno vzročnost oziroma odvisnost podanih zanimivosti...

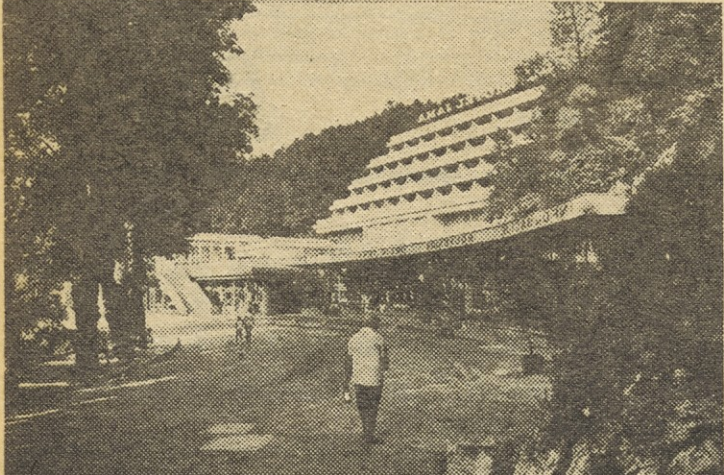
DUŠAN REBOLJ

PRIHODNJIČ: GRADNJA POROČILA — KRATKA ZGODBICA

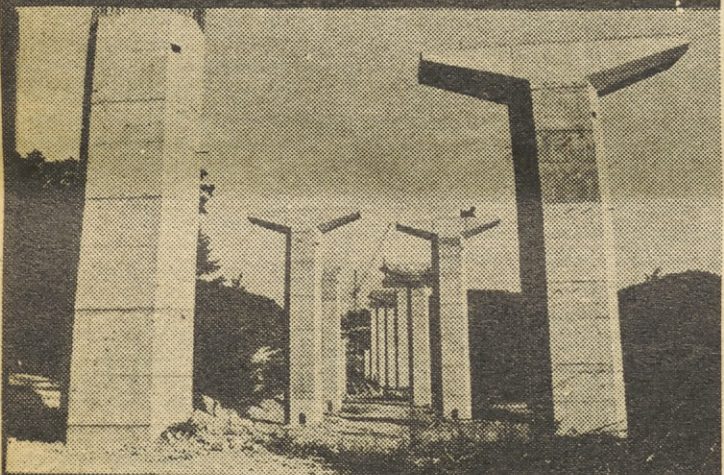
S KAMERO NAOBKROG

Minuli teden so v Lipici pri Sežani odprli nov hotel „Maestoso“, ki ga je zgradilo Gostinsko podjetje Sežana in je veljal 30 milijonov dinarjev. Hotel ima 175 ležišč, 320 restavracijskih sedežev, šeststozno avtomatsko kegljišče in druge prostore.

Te dni so pred vhodom v Postojnsko jamo odprli nov hotel B kategorije, katerega investitor je Zavod Postojnske jame. Z novim hotelom „Jama“ ter z restavracijami, trgovinami in številnimi drugimi lokali, ki so bili izročeni namenu že lani, je nastal ob vhodu v Postojnsko jamo zaključen turistični center.

Delo na slovenski hitri cesti dobro napreduje. Kljub težavam, ki jih imajo s terenom na nekaterih odsekih, graditelji računajo, da bo odsek hitre ceste Ljubljana-Postojna gotov do roka. Eden največjih objektov na tem odseku — viadukt pri Postojni, vidno raste. Večina nosilnih železobetonskih stebrov že stoji. Ko bodo gotovi vsi, se bo začelo najbolj zahtevno delo, polaganje jeklene konstrukcije za cestišče.

FOTO: A. AGNIČ

Optimizem vsemu navkljub

O včerajšnjem, današnjem in jutrišnjem dnevu ptujske občine govori njen podpredsednik Tone Žagar

Podpredsednika skupščine občine Ptuj Toneta Žagarja smo ob občinskem prazniku zaprosili, naj bi na kratko orisal doseganje razvojno pot in bodočo usmeritev ptujske občine, spregovoril o njenih naporih za stabilizacijo gospodarstva ter ocenil položaj delovnih ljudi v občini. Tovarš Žagar je takole odgovoril na naše vprašanje.

VPRAŠANJE: Kako bi predstavili ptujsko občino in katere bi bile osnovne značilnosti njenega razvoja v povojnem obdobju?

ODGOVOR: Štejemo med manj razvite občine, čeprav smo po številu prebivalstva in po razsežnostih območja med največjimi v Sloveniji. Rekel pa bi, da se uspešno kopljemo iz zaostalosti in nerazvitosti. Če je leta 1945 od kmetijstva živelo še 80 % prebivalstva, jih zdaj živi le še 42 %. V povojnem obdobju smo se precej industrializirali. S tem mislim predvsem na Tovarno glinice in aluminija v Kidričevem, na ptujsko tovarno avtoopreme, na podjetji Sigma in Elektrokovinar pa tekstilno tovarno v Majšperku in druge manjše, bolj ali manj samorastniško nastale delovne organizacije, ki pa vse skupaj pomenijo solidno osnovo nadaljnega razvoja. V občini sta se postopoma izoblikovali tudi dve veliki kmetijski organizaciji: Kmetijski kombinat Ptuj in Mesokombinat Perutnina, ki v obliki tržne kooperacije vse bolj vključujeta tudi zasebni sektor. Po drugi strani pa smo tako daleč, da bomo v doglednem času, morda že v petih letih, dokončno rešili problematiko šolstva in zdravstva.

Ob vsem tem nismo uspeli razrešiti dveh zelo hudih problemov. Spreminjajoča se struktura prebivalstva povzroča precejšnje socialne pretrese in pogloblja socialno diferenciacijo. Po hudih mukah in težavah smo z letošnjim letom le uspeli zvišati socialne podpore na 250 din mesečno, čeprav to še zdaleč ni dovolj, da bi tem ljudem zagotovili človeka vredno življenje. Drugi problem pa so ceste na našem območju. Razmere so tako kritične, da resno ovirajo razvoj na vseh področjih. Trdim, da brez večje pomoči širše skupnosti teh dveh skupin problemov ne bomo mogli razrešiti.

VPRAŠANJE: Kako sicer vidite jutrišnji dan in pot vaše občine?

ODGOVOR: Omejil bi se le na gospodarsko problematiko. V industriji bodo nosilci razvoja vse tiste organizacije, ki sem jih imenoval. Te organizacije imajo zvečine svoje razvojne programe, ki jih je moč oceniti za realne. V kmetijstvu pa se usmerjamo v razvoj celotnega kompleksa in v čim večjo finalizacijo proizvodov. Hočem reči, da ne bi smelo biti meja med družbenim in zasebnim sektorjem, ampak da je njuna naloga v tem, da skupaj posredujejo trgu kar največ končnih izdelkov. Tudi glede uresničevanja teh želja že obstajajo dokaj konkretni načrti, ki pa jih bodo delovne organizacije morale uresničevati hitreje, kot pa jih zdaj, če naj res dosežejo, kar želimo.

Tretja komponenta, če naj tako rečem, je razmah dislociranih obratov, katerih gradnjo predvidevamo v okviru republiških snovanj za razvoj manj razvitih območij. Ti obrati naj bi zaposlovali presežno delovno silo, ki se sprošča z industrializacijo in z razvojem kmetijstva. Projekcije razvoja naše občine namreč predvidevajo, da bi se čez petnajst let s kmetijstvom preživljalo le še 22 % prebivalstva.

Slednjič gre za to, da počasi nastajajo pogoji za turistično izkoriščanje našega območja. Že naslednje leto bo Ptuj povezan po novi cesti z Zagrebom, kar bo nedvomno odprlo Haloze. V naslednjih 10 ali 15 letih pa naj bi bile modernizirane vse najvažnejše ceste v občini, kar bi

nost. V letošnjem letu občinska skupščina ni povečala obremenitev gospodarstva. Presežke proračunskih dohodkov dosledno usmerjamo v skupni sklad gospodarskih rezerv. S tem poskušamo pomagati gospodarskim in negospodarskim organizacijam, da bi le realizirale najbolj nujne investicije. Povedati pa bi, da na našem območju ni bilo velikih investicij, ki bi jih zdaj morali „striči“. V tem se naš program razlikuje od programov drugih občin. Poudarjam pa, da računamo s tem, da bo širša skupnost kljub našim naporom za stabilizacijo gledala tudi na pospešeni razvoj manj razvitih občin in območij, kajti sicer bodo le-ta še bolj zaostajala.

VPRAŠANJE: Kaj bi rekli o položaju, predvsem o materialnih razmerah delovnih ljudi v občini?

ODGOVOR: Z izjemo dveh, treh res kritičnih podjetij vsi drugi kolektivni zaposleni omogočajo še kar primerno življenjsko raven, če jo seveda ocenjujemo po višini osebnih dohodkov. Bolj pa nas skrbi, kako naj ustvarimo pogoje za ekstenzivni minimum tistim ljudem, ki so bodisi ostareli, bodisi ne morejo dobiti zaposlitve. Ponoviti moram, kar sem že poprej dejal: brez učinkovitejših pomoči širše skupnosti tej nalogi nikakor ne bomo kos.

na sploh olajšalo dostop do Slovenskih goric in Halož, kjer bi se dejansko lahko razvil tako imenovani kmečki turizem. Čas bo pokazal, kdaj in kako bi bilo možno turistično vnovčiti izvire tople vode ob Dravi pri Ptujju.

VPRAŠANJE: Kako se ptujska občina vključuje v prizadevanja za stabilizacijo gospodarstva?

ODGOVOR: Z akcijskim programom, ki je bil pred nedavnim sprejet, smo predvideli določene ukrepe na področju davčne politike, politike cen, subvencioniranja stanarin in sploh ustvarjanja pogojev za razmah stanovanjske gradnje. Podjetjem smo priporočili, naj uveljavijo vse možne ukrepe, da bi se izboljšala njihova likvid-

NAŠA AKCIJA: DELOVNE ORGANIZACIJE PO POTEH STABILIZACIJE

V NJIHOVIH IN V ROKAH DRUGIH

Sklepno razmišljanje o naši akciji, kako v delovnih organizacijah ubirajo pota stabilizacije

V času od 20. marca dalje, ko so delavci Združenih papirnic Ljubljana spregovorili o tem, kako se njihova delovna organizacija usmerja po poteh stabilizacije, smo obiskali še 13 drugih kolektivov, katerih predstavniki so tudi pripovedovali o tem, kako njihova podjetja poslujejo v obdobju stabilizacije.

Zdaj je nemara čas, ko bi našo akcijo „Delovne organizacije po poteh stabilizacije“ lahko sklenili z odgovorom na vprašanja, kaj je pokazala, na kaj opozorila?

STABILIZACIJSKI PROGRAMI

Takoj po sprejetju „prvih“ stabilizacijskih ukrepov v oktobru lani so najbolj odgovorni državni in politični organi podarili potrebo, naj bi kolektivni čimprej sprejeli stabilizacijske programe, s katerimi bi svoje poslovanje na organiziran in programiran način prilagodili novim razmeram.

Naši predstavniki razgovorov z delovnimi organizacijami, so pokazali, da je s tem v zvezi mogoče govoriti o treh skupinah podjetij. Najprej imamo v mislih tiste, ki vsaj od reforme naprej skrbno gospodarijo, ki ne porabljajo več, kot ustvarjajo z lastnim delom. „Če bi vsi tako delali, stabilizacijskih programov sploh ne bi bilo treba pripravljati v nobenem podjetju. S tem, ko pa jih pripravljajo, priznavajo, da doslej niso dobro gospodarili!“ je svoje misli na glas povedal Albin Vengust, direktor Združenih papirnic Ljubljana.

V drugo skupino bi lahko uvrstili tista podjetja, ki so izdelala stabilizacijske programe predvsem z namenom, da bi organizirano vplivala na izkoriščanje najrazličnejših notranjih rezerv, na boljšo poslovno, večjo odgovornost za opravljanje dela itd., da bi si zagotovila take učinke, ki bi jim omogočili bolj ali manj nemoteno izvajanje modernizacije.

Slednjič gre za podjetja, kjer je zavestna akcija za izboljšanje poslovnosti prerasla malodane v eksistenčno nujno, v boj za obstanek. Niti najmanj ne preseneča, da v takih delovnih organizacijah tudi neposredni proizvajalci stabilizacijske ukrepe še najbolj občutijo tudi na lastni koži in da zaradi tega tembolj zavzeto sodelujejo pri izvajanju sklepov samoupravnih organov.

Iz tega pa izstopa problematika kmetijskih delovnih organizacij. Pogoji gospodarjenja v kmetijstvu so, vsaj kaže tako, tako zelo kritični, da bodo nujno potrebne občutne sistemske spremembe in to čimprej!

DOBRA VOLJA ODTEKA ...

Zapisali smo že, da se delovne organizacije posledicam stabilizacijskih ukrepov upirajo predvsem s skrbjo za kar največjo poslovno, delovno disciplino, večjo odgovornost za izvajanje del ter z izkoriščanjem rezerv na vseh področjih. Dodatni ukrep, če smemo tako reči, je prizadevanje za kar največji možni razmah. Z vsem tem bodo kolektivni, ki smo jih obiskali, v glavnem nadomestili „škodo“, ki je nastala z devalvacijo, s podraževanjem surovin na domačem trgu in s: zavoljo drugih vzrokov. Razgovori s predstavniki podjetij so pokazali, da bodo morali obseg proizvodnje povečati od 15 % do celo 40 %, da bi dosegli enak poslovni rezultat kot v letu 1970. Z njim pa nikjer niso bili zadovoljni, saj jim ne zagotavlja takšne rasti, ki je po njihovem normalna in potrebna.

Ob takšni ugotovitvi pa se pravzaprav še najmanj zastavlja vprašanje o realnosti tistega, kar podjetja razumejo kot „normalno“, saj smo obiskovali predvsem kolektive, ki stejejo za solidne ali celo vzorne. Gre za nekaj drugega: logična posledica stabilizacijskih ukrepov bi namreč morala biti, da bi tisti kolektivni, ki skrbijo za boljše gospodarjenje, ki dejansko tudi dosejajo večje poslovne in druge rezultate, morali bolj svobodno zadihati. Temu pa, žal, ni tako. V kleščah nelikvidnosti so vse bolj ujeta celo najbolj ekspanzivna podjetja. Če njihovi delavci pravijo: „Je to kakšna stabilizacija, če so spet tepeni samo dobri gospodarji?!“ jim moramo dati prav.

Zlasti to dejstvo pa marsikje poraja nekakšno malodušje, ki hromi delavljivost. Skratka: z učinki prvega „paketa“ stabilizacijskih ukrepov sobesedniki iz 14 delovnih organizacij, ki smo jih obiskali, niso zadovoljni in jih na sploh ocenjujejo kot nepopolne, nedosledne in premalo pripravljene. Tudi v tem jim moramo dati prav, sicer Zvezna skupščina pred dnevi ne bi sprejela novega paketa stabilizacijskih ukrepov.

MILAN GOVEKAR

VSEM DELAVCEM IN OBČANOM OBČINE PTUJ ISKRENO ČESTITAMO K PRAZNIKU OBČINE PTUJ — 8. AVGUSTU — IN JIM ŽELIMO MNOGO USPEHOV PRI DELU IN UVELJAVLJANJU HUMANIH SAMOUPRAVNIH SOCIALISTIČNIH DRUŽBENIH ODNOSOV

OBČINSKI SVET ZVEZE SINDIKATOV PTUJ

MEDOBČINSKI ODBOR IN OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA PTUJ IN ORMOŽ

MEDOBČINSKI ODBOR IN OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA DELAVCEV KMETIJSTVA, ŽIVILSKE IN TOBAČNE INDUSTRIJE PTUJ, ORMOŽ IN SLOVENSKA BISTRICA

MEDOBČINSKI ODBOR IN OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV PTUJ IN ORMOŽ

MEDOBČINSKI ODBOR IN OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA DELAVCEV PROMETA IN ZVEZ PTUJ, ORMOŽ IN SLOVENSKA BISTRICA

MEDOBČINSKI ODBOR IN OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA DELAVCEV STORITVENIH DEJAVNOSTI PTUJ IN ORMOŽ

OBČINSKI ODBOR IN OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA DELAVCEV DRUŽBENIH DEJAVNOSTI PTUJ

Vsako leto se delovni ljudje in občani občine Ptuj z novimi delovnimi uspehi poklonijo spominu na borce-junake prve SLOVENSKEGA OČETNE — LACKOVE ČETE, ki so v junaškem boju v Mostju pri Ptujju 8. avgusta 1942. leta žrtvovali svoja dragocena življenja za svobodo in za zmago socialistične revolucije.

Letošnji občinski praznik praznujejo delovni ljudje in občani ptujske občine v Podlehniku v Halozah, v nedeljo, 8. avgusta 1971, s pričetkom ob 9. uri dopoldne, kjer bodo odprli novo osnovno šolo Podlehnik. Popoldne ob 14. uri pa bo v Ptujju državno prvenstvo v kartingu.

VPLIV NA ORGANIZIRANO GRADNJO STANOVANJ

V Ljubljanski banki deluje poseben stanovanjsko-informativni center

Na tiskovni konferenci v Ljubljanski banki so nas seznanili o nekaterih novostih, ki jih pripravljajo za vse tiste, ki si želijo kupiti stanovanje ali zgraditi družinsko hišico v organizirani gradnji. Te dni so namreč v Šubičevi ulici v Ljubljani, kjer deluje direkcija za stanovanjsko kreditiranje občanov, odprli stanovanjski informativni servis, kjer bo mogoče dobiti vse informacije o gradnji novih stanovanj — tistih, ki jih že gradijo in tudi tistih, za katere šele pripravljajo načrte. Tako bo za marsikoga odpadlo tekanje od gradbenega podjetja do gradbenega podjetja in drugih ponudnikov stanovanja.

To je pravzaprav začetek enotne informativne službe — prve ne samo v Sloveniji, marveč tudi v Jugoslaviji — kjer bodo občani dobili vse temeljne podatke o gradnji stanovanj na področju vse Slovenije. Vse omenjene informacije bo servis posredoval brezplačno. Seveda pa bo posredoval le tiste podatke o stanovanjih, ki jih bo sprejel od posameznih gradbenih podjetij in zato servis ne more jamčiti za njihovo točnost. Prav tako servis ne bo mogel jamčiti za kakovost ponujenih stanovanj niti za spremembe v cenah. Da bi dajali občanom kar najbolj zanesljive informacije, bo stanovanjski informativni servis pri Ljubljanski banki posredoval predvsem podatke o tistih gradbenih podjetjih, ki veljajo za solidne ponudnike.

Doslej so v servisu že zbrali

podatke iz dvanajstih gradbenih podjetij v Sloveniji, ki gradijo stanovanja za trg. Pri tem so se pokazale velike razlike v cenah za kvadratni meter stanovanjske površine; v Ljubljani na primer stane kv. meter stanovanja od 3600 in 4.000 dinarjev, v obrobni občini pa še vyčno samo blizu 2.700 dinarjev in podobno. Prav s posredovanjem takšnih in podobnih informacij bo stanovanjski informativni servis pri Ljubljanski banki opravičil zaupanje varčevalcev. Informacije, ki jih zdaj lahko dobite le v Ljubljani v Šubičevi ulici, bodo kasneje, ko se bo služba utekla, posredovali tudi

v vseh podružnicah Ljubljanske banke po Sloveniji.

Ljubljanska banka pa se je lotila še ene zanimive akcije, da bi pospešila organizirano stanovanjsko gradnjo. Med več kot 15.000 stanovanjskih varčevalcev je razdelila posebne anketne liste, s katerimi hoče ugotoviti, kakšne so želje interesentov za stanovanja pa tudi to, pri katerem gradbenem podjetju in kdaj bi želeli kupiti stanovanja. Na podlagi odgovorov vseh anketirancev bo namreč Ljubljanska banka dala prednost pri kreditiranju tistim gradbenim podjetjem, za katera se bodo odločili anketiranci.

M. Ž.

TV PRAVLJICA

Na nekdanjem otroškem igrišču poleg ljubljanske radijske hiše raste nov slovenski televizijski center. Stavbo, ki bo končno združila pod skupno streho vse oddelke slovenske televizije, so začeli graditi lani, dogradili pa naj bi jo leta 1975. — taka je vsaj njihova želja. Dvajsetisoč kvadratnih metrov celotne površine bo razdeljeno na studije, redakcijske prostore, foto-filmski del, tonski oddelek, delavniški trakt, skladišče in garaže. Samo studij bodo v novi stavbi štirje, od tega bo največji meril 600 kv. metrov.

TV center gradi gradbeno podjetje „Tehnika“, jekleno konstrukcijo pa „Kovinarska“ iz Krškega. Gradnja je ena najbolj zahtevnih, kar se jih je gradilo pri nas. Potresno območje, veliki razponi studiov, zahtevana zvočna izolacija in številne instalacije terjajo pri gradnji največjo natančnost. Prvič so tudi uporabili patent „Tehnika“ za betoniranje zidov z drsnimi opazi. Stene studiov so namreč dvojne, z vmesnim praznim prostorom. To pa zaradi zvočne izolacije pred močnim mestnim hrupom. Posebno poglavje pa so notranje instalacije, saj bodo imeli napeljavo kar za devet vrst elektrike in štiri vrste vode. To so kilometri in kilometri žic in cevi.

Gradnja centra poteka po planu. Če le ne bo kaj nepredvidenega, se bo „televizijskem“ čez štiri leta uresničila največja želja, ali kot oni pravijo, da bo pravljica postala resničnost.

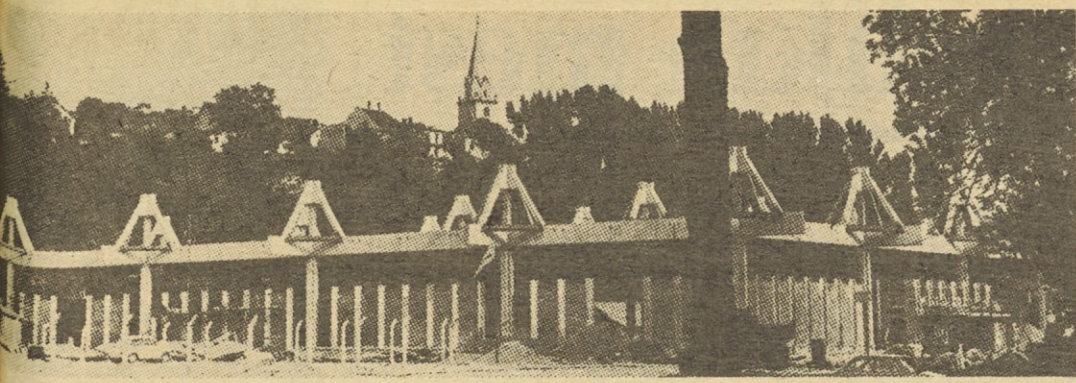
A. AGNIČ

**KREDITNA BANKA
PTUJ**

SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM OB OBČINSKEM
PRAZNIKU OBČINE PTUJ IN ŽELI VSEM
DELOVNIM LJUDEM ŠE VELIKO USPEHOV
ZAUPAJTE NAM VAŠE DENARNE POSLE

MILAN POGAČNIK

V Savskem logu v Kranju rastejo novi sejmski prostori „Gorenjskega sejma“

VČERAJ SO V KRANJU ODPRLI XXI. MEDNARODNI GORENJSKI SEJEM

V NOVIH PROSTORIH

Včeraj so v Kranju odprli XXI. mednarodni Gorenjski sejem, tokrat prvič v novih sejmskih prostorih v Savskem logu. Na letošnji sejmski prireditvi sodeluje skupno 407 razstavljalcev, med njimi 115 iz tujine. Največ tujih razstavljalcev je iz Avstrije — 46, sledi Italija z 32 razstavljalci, Zvezna republika Nemčija s 15, Švica s 6, Francija s 4 razstavljalci.

Gorenjski sejem, ki se je razvil iz manjše lokalne obrtniške razstave, je v enaindvajsetih letih postal pomembna mednarodna gospodarska prireditelja, na kateri se srečujejo razstavljalci in obiskovalci iz vse Jugoslavije in držav Srednje Evrope. Iz leta v leto se povečuje število razstavljalcev, posebno pa se dviga blagovni promet na sejmskih prireditvah. Kot je dejal direktor Gorenjskega sejma Alojz Okorn, so lani zabeležili 65 milijonov dinarjev prometa, letos pa računajo, da bo promet presegel 100 milijonov dinarjev. Pa še en rekord naj bi letos posekali: pričakujejo več kot 200.000 obiskovalcev, medtem ko jih je bilo lani blizu

185.000.

Nenehna rast sejmskih prirediteljev, ki je nujna posledica vedno večje gospodarske razvitosti Gorenjske in sprostitve blagovnega prometa z državami Zahodne Evrope je narekovala gradnjo lastnih sejmskih prostorov. Kljub velikim naporom in finančnim težavam jim je uspelo te prostore zgraditi v Savskem logu.

Z novim razstaviščem je Gorenjski sejem pridobil 5.100 kvadratnih metrov pokritega razstavnega prostora. Razen tega so za to priložnost postavili še tri montažne razstavne dvorane s 1.100 kvadratnimi metri razstavnega prostora. Na razstavišču v Savskem logu pa so hkrati pridobili tudi 5.800 kvadratnih metrov odprte razstavne prodajne površine. Ker pa so sejem tudi letos organizirali v osnovni šoli Simona Jenka in v Delavskem domu v Kranju, imajo razstavljalci na voljo skupno kar 20.500 kvadratnih metrov pokritega razstavnega prostora. S takim obsegom pokritega razstavnega prostora pa se Gorenjski sejem že uvršča

med srednje velike sejmske prireditve.

Čeprav vsi razstavnih prostori v Savskem logu še niso dograjeni — gradbena dela bodo končana na jesen — že lahko govorimo, da se Kranj razvija v pravo sejmsko mesto. Iz pripovedovanja Alojza Okorna, direktorja Gorenjskega sejma, smo lahko razbrali, da bodo že v prihodnjem letu v Kranju poleg treh tradicionalnih potrošnih sejmov organizirali tudi nekaj specializiranih sejmov. Že v aprilu prihodnje leto bo specializirani mednarodni sejem kmetijstva, ki ga bodo organizirali v sodelovanju z novosadskim sejmom. Za njim bo v maju mednarodni sejem alpske mode, na katerem bodo sodelovali razstavljalci Italije, Avstrije, Zvezne republike Nemčije, Francije in Jugoslavije. Kot tretji specializirani sejem pa bo prihodnje leto v Kranju obrtniški sejem, ki naj bi prikazal razvoj obrti, hkrati pa populariziral tiste obrtniške izdelke, ki so nam manj znani.

(mž)

VZROKI SO DRUGJE — NE V MEDSEBOJNJIH ODNOSIH

Zakaj železarji ne poslujejo samo s solidnimi partnerji? ● Plinski generatorji so odpravljeni, Sava je spet čista ● Kljub različnim težavam zaupanje v prihodnost železarne

(Nadaljevanje s 1. strani)

nejšo proizvodnjo jekla. Tekoča goriva imajo mnoge prednosti; mazut lahko uporabljamo kot končno gorivo in zanj potrebujemo mnogo manj skladiščnega prostora kot pa za premog, ki smo ga uporabljali za generatorski plin. Samo mimogrede, čeprav tudi to ni nevažno: fenol iz naše tovarne ne zastuplja več Save, ki od Jesenic dalje zopet teče čista. Tudi žveplov dioksid ne zasmraja več Jesenic — in tudi to precej pomeni.

Dejstvo pa je, da so v industrijsko razvitih državah v proizvodnji jekla naredili še en velik korak z uporabo zemeljskega plina, ki je — kot sedaj kaže — končna rešitev za železarne, saj ima mnoge prednosti pred tekočimi gorivi.

Sodobne rafinerije cepijo surovo nafto na lažje derivate in končno ostane samo asfalt. Mazut je kot stranski produkt v rafinerijah vse manj pomemben in zato ga je tudi vse manj, hkrati pa je v teh manjših količinah mazuta več škodljivih snovi, denimo žvepla, ki se ga železarji najraje na daleč izognemo. Ker je povsod v svetu mazuta vse manj, so železarne prisiljene uporabljati njegove nadomestke, ki pa so seveda dražji — denimo nafto. To velja tudi za nas; lani smo tono tekočih goriv plačevali po 286 din, letos pa že po 484 din. To pomeni, da moramo letos za isto toplotno vrednost plačevati mnogo

več, kot smo lani — in tudi to je seveda povečalo našo zadolženost pri Petrolu.“

KDO PA DANES ŠE SPLOH REDNO PLAČUJE?

Jeseniški železarji so svojim dobaviteljem dolžni precej manj kot pa so njim dolžni njihovi dolžniki. Na prvi pogled se zdi rešitev problema zelo enostavna: Jeseničani naj svoje izdelke prodajajo samo solidnim plačnikom, pa bo vse v redu... Direktor jeseniške železarne pa v to enostavno rešitev še zdaleč ne verjame in navaja argumente, zakaj ni možna:

„Konjunktura v naši panogi je bila leta 1969 visoka, mi pa smo za naše izdelke šele koncem minulega leta dobili dostojne cene. Takrat smo storili vse, da bi proizvajali čimveč in tako prišli na zeleno vejo. Naše delo bi v določenem smislu lahko primerjali z delom elektrarn ali pa železnic; če železnice ne vozijo en dan, potem tega dne tako rekoč ne morejo več v celoti nadomestiti.

Svojih izdelkov ne moremo skladiščiti, vsaj v večji meri ne. Na zalogo bi lahko dajali samo betonsko železo in grodelj, česar pa ne proizvajamo. Kako pa naj skladiščimo jeklo? Valjana pločevina, tako rekoč vsaka plošča ima vnaprej določenega kupca in če mu te plošče ne oddamo, potem se kaj rada nekam zameša. Skratka: vse, kar proizvedemo, mora naprej h kupcu. Pravite, naj ne prodajamo sla-

bim plačnikom? Prosim vas — kdo pa nam danes sploh še redno plačuje? Solidni plačniki so danes samo še manjši odjemalci, ki pa kupujejo po kvaliteti manj pomembne izdelke, ki po svoji vrednosti pomenijo samo nekaj odstotkov vrednosti naše proizvodnje.

Naj bi nesolidne kupce tožili? To zaradi marsičesa ne bi bilo dobro, vendar pa kaže, da bomo prisiljeni rigorozno izterjevati dolgove. Nimamo pa malo partnerjev, s katerimi imamo pogodbe o sodelovanju za pet pa tudi za deset let. Tožbe takšnih podjetij gotovo ne bi krepile medsebojnega pogodbenega sodelovanja. Kako nekemu partnerju s tožbo blokirati ziro račun, hkrati pa upati, da nam tega ne bo zameril? Če bi, denimo, tožili TAM, bi nam ta sicer plačal dolg, morebiti pa potem ne bi mogel plačati tovarni EMO-Celje, ki zanj nabavlja surovine. Če to seštejemo, potem je sicer za nas stvar trenutno v redu, za našo celotno skupnost pa ne, saj je učinek enak: skupne nepokrite obveznosti se prav nič ne zmanjšajo! Po našem mnenju bi nelikvidnost odpravili le tedaj, če bi banke dale garancijo za pokrite obveznosti, ki nastajajo v proizvodnji ali če bi upoštevale, da so za vsako proizvodnjo potrebna seveda tudi obratna sredstva.“

UMERJENI OPTIMIZEM

Kljub težavam, ki jih ima, pa v kolektivju jeseniške železarne prevladuje občutek, ki bi ga

lahko imenovali umerjeni optimizem. Ta temelji na dejstvu, da so letošnje prvo polletje finančno dobro zaključili — s 30 milijoni novih dinarjev akumulacije. Celotni dohodek je znašal 630 milijonov, s čisto prodajo pa so realizirali 575 milijonov dinarjev. Največji uspeh so dosegli v hladni valjarni; do konca leta so planirali proizvodnjo 8000 ton hladno oblikovanih profilov, že v prvem polletju pa so proizvedli 7000 ton teh profilov.

Kako pa bo v drugem polletju? Mg. inž. Kunc odgovarja na to vprašanje takole:

„V železarstvu nastopa v svetu določena dekonjunktura, pri nas pa lahko pričakujemo določene restrikcije. Krediti bodo omejevani, surovine pa bomo morali nabavljati po cenah, za katere jih bomo lahko dobili. Vsaka sprememba gospodarske politike pomeni za železarne hud udarec, saj imajo kaj malo možnosti za preusmerjanje proizvodnje; prav zato smo tudi v vsem srcem za stabilizacijo, ki nam edina lahko zagotovi daljše, mirnejše obdobje, v katerem bi lahko izpeljali naše načrte, ki so vedno dolgoročni. Kljub vsemu pa upamo, da bomo tudi v drugem polletju imeli naše zmogljivosti polno zaposlene, da bomo lahko nadaljevali s prestrukturiranjem proizvodnje in da bomo končno ponovno lahko kaj storili za stanovanja naših delavcev in za njihov družbeni standard.“

EXCORRADO

TONIC WATER

... v jugoslovanskih sindikatih

PROSTE ROKE
ZA DELOVNE
ORGANIZACIJE

MAKEDONIJA

Ob koncu junija so v Makedoniji sprejeli zakon o družbenem dogovoru in samoupravnem sporazumevanju ter usmerjanju dohodka in osebnih dohodkov. S tem v zvezi je podpredsednik sveta Zveze sindikatov Makedonije Ademi Burhan izjavil v intervjuju za list „RAD“ med drugim naslednje:

„Naš cilj je bil, da z družbenimi dogovori uskladimo posamezne in skupne interese delovnih ljudi ter da opredelimo enotne norme kot osnovo za delitev dohodka in osebnih dohodkov, da pa s samoupravnimi sporazumi organizacije združenega dela določijo svoje kriterije delitve, pri čemer imajo proste roke pri določanju novih meril. Tako bodo na primer delovne organizacije, ki uživajo ugodnejše pogoje gospodarjenja, kot so denimo, elektrogosudarstvo, trgovina, banke, zavodi in druge morale izločiti v prihodnje več sredstev za akumulacijo in za krepitev materialnega položaja dela. Prav tako bodo morale v prihodnje nameniti več za akumulacijo tiste panoge in grupacije, ki ustvarjajo višji dohodek kot pa je poprečje v gospodarstvu naše republike. Za razliko od Slovencev smo več pozornosti posvetili pridobivanju in delitvi dohodka, to pa bo kasneje glavni orientir pri določanju minimalnih in maksimalnih osebnih dohodkov v okviru tistih delovnih organizacij, ki bodo podpisale samoupravni sporazum. V sindikatih smo predlagali, da naj bi znašal minimalni osebni dohodek 600 dinarjev, pri čemer smo menili, da maksimuma ne bi kazalo določiti z zakonom. Slednje so nam sicer nekateri zamerili, vendar sodimo, da je veliko bolje, če delovne organizacije same, na podlagi svojih možnosti določajo maksimum osebnih dohodkov...“

intes

PEKARNE »VINKO REŠ«
PTUJ

VSEM DELOVNIM LJUDEM V PTUJSKI OBCINI

CESTITAMO OB OBCINSKEM PRAZNIKU

PRIPOROČAMO NAŠE KVALITETNE PROIZVODE!

TESNEJŠE
SODELOVANJE

Pred nedavnim so se v Titogradu na sestanku predstavnikov gospodarskih zbornic Črne gore in Reke dogovorili o pogojih za sodelovanje gospodarstev obeh področij. Tako bosta obe zbornici skupno z gospodarskimi organizacijami – predvsem s področja turizma in pomorskega gospodarstva – proučili vsa vprašanja, ki zadevajo medsebojno sodelovanje.

Gre predvsem za to, da se ladjedelnica v Bijeli čimbolj vključi v kooperacijo z ustreznimi organizacijami na Reki. Predsednika obeh zbornic pa sta še s posebnim zanimanjem proučila vprašanje sodelovanja pristanišč Reke in Bara in pri tem poudarila, da je potrebno uvesti konkretnije. Obe pristanišči imata po njenem mnenju najpomembnejšo vlogo na Jadranu.

Vloga velikih mest

Kakšen status bodo poslej imela mesta, predvsem velika? ● Za in proti posebnemu statusu velikih mest ● Na Hrvaškem: Zagreb naj dobi status družbeno-politične skupnosti s posebnimi pravicami

Komaj se je iztekla javna razprava o spremembah zvezne ustave, ki jih je julija zakonila zvezna skupščina, že so na vrsti predlogi, kako opredeliti nove družbene odnose v republikah. V središču sedanje javne pozornosti je nedvomno še naprej vloga delovnega človeka v združenem delu in vloga krajevnih skupnosti in občin, vendar pa je v razpravi tudi že mogoče slišati predloge, kakšen status naj bi poslej imela mesta, predvsem naša največja.

Medtem ko vse občine v Jugoslaviji sodijo, da bi morali v republiških ustavah opredeliti tudi mesto in vlogo občine, so stališča o zakonitvi posebnega položaja velikih mest dokaj različna. Nasprotniki tega predloga menijo, da bi poseben status pomenil tudi posebne privilegije, njihovi zagovorniki pa trdijo, da ni možno predpisati enotnega recepta za družbeno življenje vseh občin, ki imajo različno stopnjo razvoja, različne dolžnosti in različno višino dohodka. Velikim mestom – po tej sodbi – niti ne bi bilo treba zahtevati posebnega statusa – če bi spoštovali in dosledno izvajali načelo samoorganiziranja komune. Beograd, Ljubljana in Sarajevo imajo po republiški ustavi sicer poseben položaj družbeno-politične skupnosti, v praksi pa je drugače. Z republiškimi zakoni ta mesta niso pridobila ničesar – čeprav opravljajo naloge, ki so v interesu republike, zlasti na področju prosvete, kulture, znanosti in zdravstva. Mesta dajejo več kot prejemale.

Tudi delež Zagreba v celotnem hrvaškem gospodarstvu znaša denimo kakih 40%; uporaba instrumentov, ki zadevajo povprečno občino,

pa onemogoča mestu normalno delo. Od celotnega bruto dohodka ga ne ostane mestu niti četrtnina, in še ta je vsako leto manjša! V takih razmerah Zagreb ne bo mogel izpolnjevati funkcij kot glavno mesto in kulturno-prosvetno središče republike. Zagreb bo zato svoja prizadevanja za poseben status verjetno uveljavil, saj so v prve predloge za republiško ustavo že vpisali določbo, „da mesta, ki izpolnjujejo obsežnejše funkcije na področju znanosti, kulture, umetnosti in gospodarstva in ki po svojem pomenu presega potrebe mesta ali imajo pomen splošnih nacionalnih institucij, lahko dobijo status družbeno-politične skupnosti s posebnimi pravicami“. Tak status bo omogočil posebne vire dohodkov iz republike za zadovoljevanje potreb, ki so namenjene širšemu področju ali vsej republiki. Na mesto bi lahko prenesli tudi nekatere naloge iz republiške pristojnosti.

Ustavno določilo o posebnem statusu seveda ne bi smelo veljati le za Zagreb, marveč za vsa druga kulturna in gospodarska središča v državi. Še najbolj specifičen je na primer položaj Beograda, h kateremu težijo nekatera področja iz Vojvodine.

Sodeč po vsem tem je zahteva velikih mest, naj bi dobila v republiških ustavah poseben status, upravičena. Če velika mesta že izpolnjujejo naloge, ki niso pomembne samo zanje, mervuč tudi za republiko, je to treba uzakoniti. Če za mnoge druge stvari veljajo enaka merila na ravni federacije ali republike, bi morali to načelo upoštevati tudi tedaj, ko opredeljujemo mesta in vlogo občin in mest.

V. K.

GOSPODARJENJE
V BOSNI

Podatki izpričujejo, da inflacijske težnje še niso zatrite

Povpraševanje v prvih petih mesecih letošnjega leta je v BiH tako nominalno kot tudi realno raslo hitreje od ponudbe iz domače proizvodnje in uvoza, k čemur so predvsem prispevali znatno povečani dohodki proračunov in skladov, višji osebni dohodki in investicije. V štirih mesecih je ob porastu industrijske proizvodnje za 11,6% padla v industriji vrednost zaloga gotovih proizvodov za 1%. Taka gibanja so prispevala k nadaljnjemu poglobljanju neskladja med proizvodnjo in porabo in k porastu nestabilnosti.

Tudi relativno visok porast cen v proizvodnji in prometu te republike kaže, da inflacijske težnje niso zatrite. Takšne razmere neugodno vplivajo na poslovne odločitve v gospodarstvu in slabijo prizadevanja za

povečanje produktivnosti in ekonomičnosti poslovanja.

Vendar po mnenju gospodarstvenikov iz BiH doseženi rezultati v obdobju januar – maj letos niso v polni meri značilni za oceno nadaljnjih gibanj – predvsem zato ne, ker stabilizacijski ukrepi niso mogli imeti večjega vpliva na gospodarska gibanja zaradi kratkega roka, v katerem jih uveljavljamo, kakor tudi zaradi njihove nepopolnosti in znatne zamude pri sprejemanju sistemskih ukrepov, saj jih še vedno sprejemamo.

Otroški dodatki
po novem

Od 1. avgusta dalje izplačujejo na Hrvaškem višje otroške dodatke ● Dodatek bo poslej prejemalo 292.000 otrok

Hrvaški Sabor je po hitrem postopku sprejel spremembo predpisov o dodeljevanju otroškega dodatka, ki bo na Hrvaškem glede na dohodek na člana družine znašal 140, 100 in 86 dinarjev za otroka. Novi otroški dodatek so začeli izplačevati s 1. avgustom, prejemalo pa ga bo 292.000 otrok. Če dohodek na člana družine ni večji kot 300 dinarjev mesečno, bo ne glede na število otrok vsak

prejemal 140 dinarjev otroškega dodatka. Dodatek 100 dinarjev pa bo dobila družina, ki ima dohodek iz delovnega razmerja na člana do 400 dinarjev, 86 dinarjev mesečno na otroka pa bodo prejemale tisti, ki nimajo več kot 525 dinarjev dohodka na člana družine. Otroci, ki živijo samo z enim izmed staršev, otroci samohranilk in posvojenci bodo dobili za 50% višji otroški dodatek, kot ga določa cenzus.

PREMALO
STROKOVNJAKOV

Gospodarstvu in družbenim službam Kosova primanjkuje letos 6.000 novih delavcev, predvsem strokovnjakov. Gospodarstvo bi nujno potrebovalo več kot 1.000 inženirjev. Predvidena stopnja zaposlovanja se ne uresničuje. Namesto predvidenih 6% na novo zaposlenih so doslej uspeli zaposeliti samo 4%. Krivdo za to je treba iskati v neusklojenem delu med zavodi za zaposlovanje, delovnimi organizacijami in družbeno političnimi skupnostmi.

TE DNI
SO REKLI

Predsednik Tito v zvezi s skupščini:

„Uresničevanja ustavnih polnil, posebno tistih, ki odločajo pot za nadaljnjo uveljavljanje delavskega razreda in upravljanja, si brez gospodarske stabilizacije sploh ne moremo predstavljati. Zato mora tekoči gospodarski politiki v zadevanjih za gospodarsko bilnost – ki je osnova stabilnosti – na pravem mestu odločiti proti inflaciji. Inflacija je namreč, s katero se trenutno sooča skoraj ves svet, pri nas ne povzroča samo gospodarskih motenj, temveč tudi politične in družbene probleme. Inflacija spodkopava načelo dohodka in omogoča življenje mimo dela, nad dejanskimi potrebami. Inflacija spodbuja privedanje, ki je usmerjeno k etatizmu in tehnokratizmu ter povzroča celo vrsto idejnih omahov, s čimer ustvarja podlago za lovanje sovražnika, zlasti tistih, ki so v tehnokratizmu najtrprij, kot znaša ustvarjenih neposredni proizvajalci posebnosti z najnižjimi dohodki. Mar še zmeraj ni vseeno, da se z nenehnim večanjem cen za skoraj vse izdelke v bistvu rešujejo nikakršni problemi. Kakor hitro se namreč poveča cena za to ali ono vrsto blaga, prej ali slej storijo tudi vsi drugi, ko se inflacija kar naprej navlja – le na višji ravni, resniški problemi pa ostajajo nerešeni. Hkrati s tem se podaljšuje stanje nelikvidnosti, ker večina večerj rabi, kot znaša ustvarjeni dohodek, to pa je oblika razlašanja upnikov, navsezadnje pa neposrednih proizvajalcev.

Ce bi se taka praksa nadaljevala, potem stabilizacijskega programa sploh ne bi mogli izpeljati. Stabilizacijski program bo uresničen, če ne bo vsakega česa žrtvoval – zlasti se bo odpovedati porabi brez kritične in če ne bo vsakdo na svoji ločeni posledic slabega gospodarjenja.

Delavski razred in delovni ljudje so se pripravljali bojiti za gospodarsko stabilnost in jo uveljavitev načel reforme. htevaljo pa vso odločnost na področju in zavračajo impregnacije, ki z administrativnimi začasnimi rešitvami samo pripajo etatizem, tehnokratizem, poslovno nesposobnost ter mijajo razvoj samoupravljanja učinkovitega gospodarjenja, najneposrednejšem interesu delovnih ljudi je, da pogasijo žarišča nestabilnosti, zlasti pokrite in nerentabilne naložbe, da nadomestimo izgube, onemogočimo prevelik uvoz, preveliko splošno porabo in obremenjenost gospodarstva ter da odpravimo nedopustno stanje v medsebojnih plačilnih odnosih.

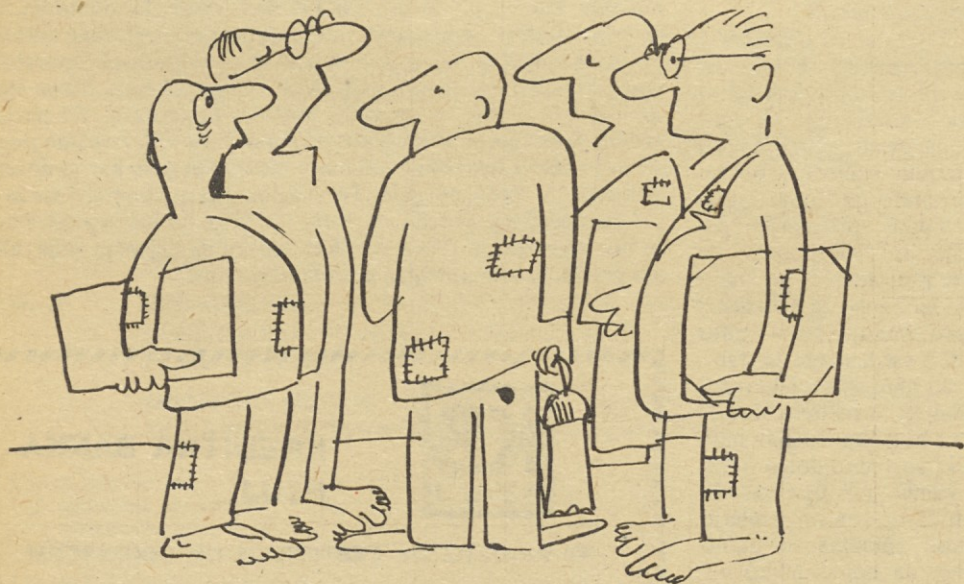
Ker se zaradi tega samoupravljanje in vodilna vloga delavskega razreda zožujeta, moramo te pojave vsi takoj napovedati boj in začeti ukrepati. Tu mislimo zlasti na Zvezno skupščino in Zvezni izvršni svet, na socialistične republike in pokrajine, sindikate, gospodarske organizacije in njihova združenja, vendar pa tudi na Predsedstvo SFRJ.“

Sredstvo za ohranitev
svežine in vitalnosti

poljuveni

LILET

TOVARNA OBUTEV
MARIBOR
INDUSTRIJSKA
ULICA 5IZDELUJEMO MODNO ŽENSKO OBUTEV
PRIPOROČAMO SE S SVOJIMI PRODAJALNAMI
V MARIBORU, ŽALCU, REKI, SISKU,
BEOGRADU IN KIKINDI

— Tovariši poslovni partnerji, trdim, da nas tudi nelikvidnost ne bo spravila na kolena... Pa še nekaj: mi lahko kdo posodi do prvega?

PODOBE NAŠEGA ČASA

dnevnom redu problematika v zvezi z dojemanjem aktualnega utripa baze. Odpiram razpravo. Kdo želi besedo?

Po mračnih obrazih resnih mož se razlike ustvarjalna atmosfera.

Treba je okrepiti stik s terenom! reče prvi človek.

V aktualno situacijo je treba vključiti vse razpoložljive zavestne subjektivne sile! reče drugi.

moramo urediti naš zunanje-trgovinski in devizni režim ter doseči konvertibilnost dinarja! pove drugi človek.

Razen tega moramo odpraviti tudi nelikvidnost!

In zagotoviti zdravo gospodarsko rast!

Se kdo? Če ne, dajem na glasovanje. Kdor je za, prosim...
Vročina vse bolj pritiska.
In zdaj RAZNO, reče

KOLEKTIVNI POGUM

V naši strukturi smo dolžni zagotoviti večje število delavcev.

Pa tudi žensk. Še zlasti pa mladine!

Zdaj napoči molk. Predsedujoči drsi s spodbudnim pogledom po potnih obrazih in vpraša:

Še kdo? Če ne, dam na glasovanje. Kdor je za toe predloge, naj dvigne roko! Hvala! Je kdo proti? Ne? Potem gremo lahko k drugi točki: aktualne akcijske naloge. Kdo želi besedo?

Mislím, da je naša najvažnejša naloga: stabilizirati gospodarstvo! pove prvi človek.

V okviru te naloge pa

predsedujoči veselo. Razpored letošnjih dopustov. Kdo bo avgusta tu?

Molk.

Nihče? Tudi jaz sem že rezerviral. Potem predlagam kolektivnega. Kdor je za, naj, prosim...

Kakšen pogum, kakšno kolektivno junaštvo v teh resnih in vročih dneh. Nedvomno zasluži zato vso našo pozornost, kakor tudi pozornost posebne selekcijske komisije, ki zdaj po Slovenskem neumorno išče naše junake in vzore. Priporoča se torej tudi akcijska komisija za umiritev tekoče situacije!

VINKO BLATNIK

PRI ZADOBNIKOVIIH

Nekam samotno kraljuje visoko na Gabrški gori lepa domačija Zadobnikovih, danes Bergantovih. Nikogar ni v bližini.

Do velike domačije je danes speljana ozka vendar varna gorska cesta. Dokler se Bergantovi niso zavzeli zanjo, je ni bilo. Sedaj, ko jo imajo, zanjo tudi skrbijo. Pozimi jo orjejo, da se lahko zapeljejo v dolino do asfalta, ki se živahno vijuga v eno smer proti Loki, v drugo pa proti Žirem.

Včasih smo bili tu gori kar nekam odrezani od sveta, danes pa se je marsikaj spremnilo... razlaga Jože Bergant, ko se v senci hladimo. Včasih smo hodili največ peš, pomagali smo si le s konjem... nadaljuje oče in tudi že ded Bergant, ki si je nadel sedmi križ. Sedaj je pri hiši avto, traktor, priključki in še marsikaj, kar kmetu lajša in lepša življenje...

Imate tudi televizijo...? Kajpak. Toda povem vam, da je nič kaj preveč ne cenim. Rad poslušam poročila in gledam kako zgodovinsko oddajo, sicer pa me dolgočasí...

Pri Bergantovih radi berejo. Knjige kar požirajo, zato se z njimi lahko pogovarjate tako rekoč o vsem. Tudi o samoupravljanju, če že hočete, da politike sploh ne omenjamo. Kot občinski odbornik je bil Jože Bergant že pri maršalu Titu, ko je bil predsednik republike izvoljen za častnega občana. Od takrat ga nekateri špikajo, češ da mu je lahko, ker je v žlahti s Titom...

In še ena zgodba kroži iz časov, ko je bil Bergantov Joža pri predsedniku Titu. Baje ni maral žganja, ki je bilo na mizi. Ko ga je Tito vprašal, zakaj ga ne pije, je Bergant odgovoril, da bo rajše doma pil svoj brinjevček, ker je neprimerno boljši.

Drži... Bergantovi so pravi mostri v kuhanju žganja. Takega, kot ga kuhajo pri njih, zlepa ne dobite.

Prodajate žganje...? Kuhamo ga tako za druge kot za domačo rabo.

Bergantov Jože se kljub sedmim križem še vedno dobro počuti. Le roke ga ne ubogajo vedno, kot bi hotel. Pa vseeno dela od jutra do večera. To ga ohranja pri močeh in veselju do življenja.

Videl sem, kako delajo ljudje v tovarnah, pa jim prav nič ne zavidam, čeprav imajo precej krajši delovni dan, kot ga imamo mi na kmetiji... je prepričan Bergant. Nad vse cnim dober zrak in lepoto narave, ki je tu na pretek. Nič mi ne manjka. Res je treba trdo delati na kmetiji, pa vendar tega življenja ne bi zamenjal.

Medtem nam je žena Marija postregla s češnjami, klobasami iz zaseke in s svežim domačim kruhom.

Jože Bergant z vnukom Milančkom

Sredi poletja, pri vas pa še zorijo češnje?

Visoko smo, visoko... In za nekaj dni so letos tudi zakasnile.

Imate veliko sadja?

Zadosti... samo češnjevih dreves kakih štirideset...

Jih tudi sami še obirate?

Seveda, kdo bi jih pa naj? Včasih sem zdržal na drevesu tudi po šestnajst ur dnevno, z leti pa sem rahlo opešal. Toda, po osem ur na dan jih še vedno obiram...

Bergantova domačija je prava oaza miru in lepote. Najbližja kmetija je oddaljena kakih deset minut hoje, glavna cesta pa je štiri kilometre daleč. Mir in spokojnost vladata na tem koščku zemlje. Na detelji ob hiši se včasih pase tudi po pet srn hkrati...

A. UL.

Nagradna križanka CZ

Nagrade:
1. do 5.: knjižne nagrade Cankarjeve založbe
6. do 12.: polletna naročnina na Delavsko enotnost

Pravilne rešitve pošljite na naslov: Uredništvo Delavske enotnosti, Ljubljana, Dalmatinova 4/II do srede, 18. avgusta letos z oznako „Nagradna križanka“.

C	KONSTANTINOPEL	HRIB PRI BEOGRADU	NAPAČ-NOST, NE-PRAVILNOST	ZEM. OŽINA NA MALAJI	ANTON DVIRIK	ROKO-BORBA	OKAME-NELA SMDLA	GLAVNI ŠTEVNIK	ENOGRBA KAMELA	ZDRAVILO PROTI GLAVNOBOLU	NEKDANJI SODNI DISAR	KAMEN OB CESTI, ODRIVAČ	POD	ŽENA CHAPLINA	BORIS DVORNIK	KRAŠKA JAMA	SIFON	RIMSKA BOGINJA JEZE
ZALOŽBA																		
ASEKURAT																		
PISANA DOIGOREPA PAPIGA				LETOPIS						ALBIN NOVŠAK	TER				IME PESN. ŠKERLOVE			
VZDEVEK HOKEJSKEGA TRENERJA KLINARJA			LETUVIŠČE PRI KOPRU	NIKOLA TESLA			ZNAMKA NA MOTOCIKLOV UDAREC Z NOGO			ZNANI PEDAGOG ZA KLUBINET GL. MESTO ERITREJE			ARH. LEPA VEŽA					OBER
OGAB-NOST				SADNO DREVO						REKA V FRANKFURTU VRSTA FILM. POSNETKA				OSVEŽILNA PIJAČA				
ŽIKA RISTIĆ		NEZNANEC		IME IGR. FLYNNA						PRILETNA ŽENSKA TUJE Ž. IME				NEMŠKI MESCANSKI FILOZOF (GEORG)		RIMSKA 4		
LASULJA		REKA		ABC		POSLANEC	CIRIL DEBEVEČ ZNAMKA ŽG. PIJAC			PAKET, ZAVITEK VRSTA APERITIVA	POLMER	MAJHNA VAS MESTO V DALMACIJI						
GLAVNO MESTO ETIOPIJE								TURSKI OSNOBODITELEJ (KEMAL)		POSLEDICA MRAZA			REŠ. PREDMET ANTON NEFFAT					
								IZDELOV. OMAR		TRDA RESA PRI KLASI								BOGINJA-DEVICA V STAROGEAM MITOLOGIJI
										DEČEK S ČUDEŽNO SVETILNO								
				ZASTRUPITEV S KISLIHO						RANO-CELNIK, PADAR	ALFRED NOBEL			DEL OBLEKE				
				TOALETNI KOVČEK							ESTONEC			JUŽNA RASTLINA				
				AVSTRISJSKI PREDSEDNIK														
ALEKSIĆ				SMETANOVA OPERA						REKA V ANGLIJI								LAJOVIĆ ANTON PRAPREBU. ITALIJE
KISIK Z ZNAČILNIM OSTRIM VONJEM				100 m ² GL. MESTO ITALIJE			NIKO LAPAZNE			NATRIJ								
SLOVENSKI KOLESAR IZ MARIBOR								PREPROSTOST NEIZKUŠENOST										
JUGOSLOV. LJUDSKA ARMADA				RIBJE JAJČECE														
MONSTRUKTOR FOTOPARATA "KODAK"				TONA														
										KRALJEVI NAMESTNIK V STARI PERZIJI								SESTAVIL: R. NOČ

MONTAŽNO PODJETJE
ELEKTROKOVINAR
PTUJ, Zadržni trg 8

PRIPOROČAMO NAŠE KVALITETNE USLUGE
VSEM OBČANOM PTUJA ČESTITAMO
OB OBČINSKEM PRAZNIKU

OBRTNO GRADBENO PODJETJE
»GRADNJE«
Ptuj

VSEM OBČANOM OBČINE PTUJ
ČESTITAMO ZA OBČINSKI PRAZNIK — 8. AVGUST
IN HKRATI PRIPOROČAMO SVOJE
KVALITETNE USLUGE

TOVARNA AVTOOPREME
PTUJ
proizvaja
TRANZISTORSKI PROGRAMATOR

za reguliranje hitrosti dela brisalcev stekla v intervalih od 0,5 do 40 sekund ter vključitve vseh štirih smerokazov v primeru zaustavljanja na odprti cesti.
Tovarna avtoopreme, Ptuj, Rajšpova 16
VSEM OBČANOM OBČINE PTUJ ČESTITAMO ZA OBČINSKI PRAZNIK — 8. AVGUST!

RAZMIŠLJANJA

Kako do čistih računov

V javni razpravi o socialnih razlikah v naši družbi se največkrat zaustavljamo ob tistih negativnih pojavih, ki ljudi najbolj bodojo v oči. Tako le redko kritiziramo potratnost pri gospodarjenju z družbenim premoženjem in skoraj ne kličemo na odgovornost ljudi, ki so z nepremišljenimi investicijami spravili ob kruh tisoče ljudi, zato pa toliko ostreje vse vprek obsojamo lastnike avtomobilov in počitniških hiš, češ, le kako morejo...

Vikendi nas še zlasti vznemirjajo zaradi relativno vse večje stanovanjske stiske. Priča smo namreč pojavu, da na eni strani primanjkuje v Sloveniji okrog 55.000 stanovanj, kar pomeni, da je vsaka deseta slovenska družina brez svojega stanovanja, po drugi strani pa imamo Slovenci že okrog 3000 počitniških hiš. Res je, da tudi počitniške hiše izkoriščamo za počitek in udobje ljudi. Če pa njihovo stvarno izkoriščenost in vrednost primerjamo z izkoriščenostjo in vrednostjo stalnega stanovanja, potem se kaj kmalu pokaže, da je naložba v počitniško hišo pravo razkošje.

Tako kot drugod po svetu so sicer tudi pri nas lastniki počitniških hiš praviloma ljudje iz najvišjih dohodkovnih razredov, vendar njihovega dejanskega dohodka ni možno niti približno primerjati z dohodkom bogatašev v kapitalističnih deželah. Od kod (in zakaj) potem tolikšna izgradnja počitniških hiš v deželi z znatno nižjim narodnim dohodkom in standardom ljudi?

Po ugotovitvah strokovnjakov so izvori tega pojava isti kot pri avtomobilskem prometnemu boomu. To so: nizka udeležba starnine v osebni porabi, zelo omejene možnosti vlaganja v pridobitne namene in — ne nazadnje — tudi pretirane razlike v dohodkih prebivalcev, zlasti po družinski razsežnosti. Gre torej za pojav, ki je v osnovi objektivne narave. Zato ne moremo dolžiti posameznikov, če zlasti v razmerah inflacije vlagajo denar v trajne porabne dobrine, pa čeprav zelo neracionalno, vsaj glede na družbeno koristnost takšnih naložb. Razumljivo pa je, da ima ta pojav zelo negativne ekonomske in politične posledice. Po eni strani tako odteka pomemben del dohodkov prebivalcev v negospodarsko porabo, po drugi strani pa ustvarja videz še večjih socialnih razlik.

Te ugotovitve pa bi nas lahko kaj hitro pripeljale do povsem napačnega sklepa: da je treba z ekonomskimi in administrativnimi ukrepi občutno zožiti dohodkovne razpone. Poskus, da bi pretežno po tej poti zmanjševali socialne razlike, bi nedvomno pomenil grobo omejevanje delitve po rezultatih dela in vodil k dohodkovni uravnalovki, z vsemi njenimi negativnimi posledicami. Zato je po sodbi delovne skupine, ki pripravlja 3. sejo konference ZKS, smotrno izhod iz sedanje prevelike premoženjske razlojenosti slovenske družbe predvsem v spodbujanju denarnega varčevanja prebivalstva in pridobitnem vlaganju osebnih dohodkov tudi v razvoj družbenega sektorja gospodarstva. Razen tega bi kazalo z ukrepi stanovanjske politike prisiliti predvsem premožnejše kategorije stanovalcev k plačevanju ekonomske najemnine, ki ustreza našim razmeram, ali pa k nakupu ali gradnji lastniških stanovanj oz. hiš.

In ne nazadnje: ostreje naj bi obdavčevali vse oblike premoženja ter tako ponovno razdelili vsaj del dohodkov oz. beneficij, ki ne izvirajo iz dela, in s tem ublažili sedanje pretirane socialne razlike med ljudmi.

V. B.

V TOPOLŠČICI SO SE ODLOČILI TUDI ZA RAZMAH ZDRAVSTVENEGA TURIZMA

PRVI UTRIPNI NOVEGA

V Topolščici, kjer je zdaj oddelek Splošne bolnišnice Celje, so se odločili, da se bodo pospešeno vključili v razvijanje zdravstvenega turizma in rehabilitacije. V tem delu Šaleške doline želijo namreč v prihodnje mnogo bolj kot doslej izkoristiti izvire termalne vode, ki ima iste lastnosti kot voda v Dobmi, Rimskih Toplicah in Laškem.

Z novimi vrtinami imajo zdaj v Topolščici na voljo kar 62 litrov termalne vode v sekundi, ki dosega temperaturo 31 stopinj C. V zaključno fazo prehajajo tudi dela pri preurejanju pokritega kopalnega bazena. Uredili bodo slačilnice, v vse prostore bodo napeljali centralno kurjavo, uredili pa bodo tudi savno in namestili potrebne naprave za podvodno masažo.

ZA ZAČETEK — PROSTORI ZA 10 TURISTOV

V Topolščici imajo tudi že prve prostore za turiste. Za zdaj lahko sprejmejo sicer samo 10 gostov, vendar predvidevajo, da bo mogoče že v kratkem sprejeti precej več turistov. Za potrebe zdravstvenega turizma in rehabilitacije bodo namreč usposobili objekt Mladiko, ki je že nekaj časa prazen, na voljo pa so še nekateri drugi prostori. Sicer pa nameravajo v Topolščici zgraditi na prostoru ob Mladiki večji kopalni bazen s termalno vodo, tako da bi zadovoljili številne Šoštanjčane, Velenjčane, pa tudi druge, ki bi se radi kopalji v termalni vodi.

TOPOLŠČICI SE OBETAJO BOLJŠI ČASI

Med nedavnim obiskom v Topolščici smo se prepričali, da imajo resnično velike možnosti za razvijanje zdravstvenega turizma in rehabilitacije. Dosedanja prizadevanja, da bi se Topolščica vključila tudi v turistično dejavnost, kažejo na resnost in željo, da bi tako sami

Topolščici kot okoliškim krajem zagotovili razvoj tudi v prihodnje. V Topolščici imajo termalne vode dovolj, saj pravijo domačini, da bi privrela na dan termalna voda prav povsod, kjer bi napravili vrtino. Za začetek razvijanja zdravstvenega turizma in rehabilitacije pa bodo nedvomno zadostne zmogljivosti Mladike in še nekaj drugih prostorov ali objektov, ki bi jih bilo treba urediti. Če pa bi bilo treba graditi še nove ob-

jekte, pa je zanje prostora dovolj.

Topolščici se torej obetajo boljše časi. Te napovedi niso preoptimistične, če upoštevamo, da so že zdaj v sorazmerno kratkem času marsikaj uredili. Preurejen bo zaprt kopalni bazen, mislijo pa tudi na usposobitev Mladike ter na ureditev večjega gostinskega obrata.

Prvi turisti, ki so že prišli v Topolščico, so bili navdušeni nad lepoto kraja in nad termalno vodo. V Topolščici je torej že čutili prvi utrip prebujajočega in razvijajočega se zdravstvenega turizma in rehabilitacije.

(vš)

Blažijo stisko

V zasavskih premogovnikih se otepajo s stanovanjskimi problemi
leg sredstev rednega stanovanjskega prispevka namenijo vsako leto fud nekaj ostankov dohodka za reševanje stanovanjskih problemov

V zasavskih premogovnikih si prizadevajo izboljšati stanovanjske razmere zaposlenih in vsako leto namenijo poleg rednega stanovanjskega prispevka tudi nekaj ostanka dohodka za gradnjo stanovanj. Poudarek je sicer na družbeni gradnji, vendar so letos namenili za posojila članom kolektiva, ki grade svoje stanovanjske hiše, približno 870.000 din.

Odbor za družbeni standard podjetja je letos večkrat obravnaval prošnje za kredit zasebnim graditeljem stanovanjskih hiš, vendar je ugotovil, da je prisiljen znatno več, kot pa je na voljo denarja. Zato se je odločil letos podeliti posojilo predvsem tistim članom delovne skupnosti, ki bodo dogradili

svoje stanovanjske hiše in izpraznili sedanja rudniška stanovanja, da bi jih podjetje lahko podelilo nekaterim najbolj nujnim prosilcem, ki so bodisi brez primernega stanovanja ali pa so sedanja pretesna za njihove družine.

Noben prosilec pa letos ne bo prejel več kot 45.000 din posojila za dograditve svojih stanovanjskih hiš. Odbor za družbeni standard je seveda moral upoštevati interese vseh treh rudnikih: 870.000 din je razdelil med 91 prosilcev, od tega 29 v trboveljskem, 32 v hrastinskem in 30 v zagorskem rudniku.

Seveda pa so se v Zasavskih premogovnikih tudi letos odlo-

čili za nakup najemnih stanovanj, predvsem za potrebe rudarjev v Trbovljah in Hrastniku, kjer so stanovanjske razmere članov delovne skupnosti še posebej pereče. Prejšnja leta so namreč v Zagorju ob Savi dogradili kar dva večja stanovanjska bloka za rudarje, v obliki sosednjih premogovnikih pa nekoliko manj. Sicer pa imajo zasavski premogovniki največ težav s stanovanjskimi problemi svojih zaposlenih tudi zavoljo tega, ker številna stanovanja sedaj ljudje, ki niso zaposleni v tej delovni organizaciji. Zato se je podjetje odločilo storiti vse možne ukrepe, da bi ta stanovanja dobili člani njihove delovne skupnosti.

Združevanje temeljnih organizacij združenega dela

V XXI. in XXII. amandmaju je opredeljen bistveno spremenjen samoupravni, pravni, ekonomski, pa tudi organizacijski okvir združevanja dela in sredstev družbene reprodukcije. To novost moramo preučiti z dveh zornih kotov: s stališča združevanja dela in sredstev v temeljno organizacijo združenega dela ter s stališča združevanja dela in sredstev več temeljnih organizacij v zavod, podjetje, združeno delovno organizacijo ali drugo obliko združenega dela. O prvem vidiku smo v prejšnjih sestavkih že spregovorili. Nekaj več pozornosti zato v tem sestavku posvečamo drugemu — širšemu vidiku združevanja.

Temeljna organizacija združenega dela je po določilih 2. točke XXI. amandmaja temeljna oblika združenega dela. V njej delavci na podlagi svojega dela neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja pri delu, upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije, odločajo o dohodku in o drugih vprašanjih svojega družbeno ekonomskega položaja. Načelo neposrednega in enakopravnega urejanja medsebojnih odnosov pa ne pomeni le odločati o delovnih razmerjih, osebnih dohodkih, varnosti pri delu in drugem na podlagi samoupravnih splošnih aktov, ki so odraz razmer in interesov v širši samoupravni integraciji. Takšno, v ustavi opredeljeno vsebino odnosov v temeljni organizaciji združenega dela je mogoče pojmovati tudi kot raven oblikovanja normativnih pravil za skupno ravnanje oziroma odločanje. Skratka, temeljna organizacija združenega dela naj bi bila v skladu z navedenim ustavnim družbeno-ekonomskim okvirom mesto oblikovanja in sprejema statuta ter drugih splošnih aktov.

Ob tem razmišljanju se zastavljajo mnoga vprašanja, ki zadevajo samoupravno normativno urejanje družbeno-ekonomskih odnosov v širši organizaciji, saj 1. točka XXII. amandmaja določa, da delavci v temeljni organizaciji združenega dela svoje delo in sredstva družbene reprodukcije prosto združujejo v podjetjih, zavodih in drugih delovnih organizacijah ali drugih

oblikah združenega dela s samoupravnimi sporazumi.

S samoupravnim sporazumom naj bi delavci v temeljni organizaciji združenega dela določali na osnovi enakopravnosti svoje medsebojne odnose — razmerja med temeljno organizacijo združenega dela ter razmerja temeljne organizacije združenega dela do nove, s samoupravnim sporazumom nastale organizacije. V tretjem odstavku XXII. amandmaja je posebej poudarjeno, da statut in drugi splošni akti organizacije, v kateri so združene temeljne organizacije združenega dela, ne smejo biti v nasprotju s samoupravnim sporazumom. V tem določilu je utemeljen nov značaj statuta delovne organizacije — asociacije več temeljnih organizacij združenega dela! — ki ni več temeljni splošni akt delovne organizacije, saj morajo biti njegova določila v skladu z določili o medsebojnih odnosih, opredeljenih v samoupravnem sporazumu. Tak sporazum dobiva značilnosti temeljnega normativnega akta, ki se mu vsebinsko podrejuje vsi drugi samoupravni akti, splošni in posamični, ki zato predstavlja tudi izhodišče samoupravne organizacije na ravni delovne organizacije.

Zastavlja pa se vprašanje, ali naj poleg statuta delovne organizacije, ki je predviden v določilih ustavnih dopolnil, delovna skupnost izoblikuje v temeljni organizaciji združenega dela tudi statut in druge splošne akte za urejanje svojih notranjih razmerij. Ob iskanju odgovora na to vprašanje lahko ugotovimo, da vsebina amandmaje in spremembe v temeljni zakonodaji omogočajo več možnosti. Temeljna organizacija združenega dela si lahko vse normativne pristojnosti zadrži kot svoje ali pa del teh pristojnosti s samoupravnim sporazumom prenese v odločanje organom upravljanja na ravni delovne organizacije.

Določene pristojnosti temeljne organizacije združenega dela pa so neodtujljive. Združevanje dela in sredstev družbene reprodukcije oziroma združitev dveh ali več temeljnih organizacij združenega dela v novo, širšo organi-

zacija ne more posegati v delavčovo pravico, da na podlagi svojega dela upravlja z zadevami in s sredstvi za družbeno reprodukcijo ter da odloča o dohodku, ki ga ustvari v katerikoli obliki združevanja. Ta dohodek v celoti pripada temeljnemu organizacijam združenega dela. Odločanje o delitvi dohodka je zato neodtujljiva pravica delavcev v temeljni organizaciji združenega dela. Te pravice z združevanjem ni mogoče omejevati, načelo neposrednosti pa spremeniti v posredno delavčovo odločanje, tako na primer delavci ne more odločati o delitvi v teh organizacijah ustvarjenega dohodka! Neodtujljivost pravice odločati o delitvi dohodka v temeljni organizaciji združenega dela pa pogojuje nujnost, da si izoblikuje samostojen pravilnik delitve dohodka, da neposredno sklepa samoupravne sporazume o usmerjanju in delitvi dohodka in osebnih dohodkov, da izoblikuje lasten pravilnik o delitvi osebnih dohodkov itd.

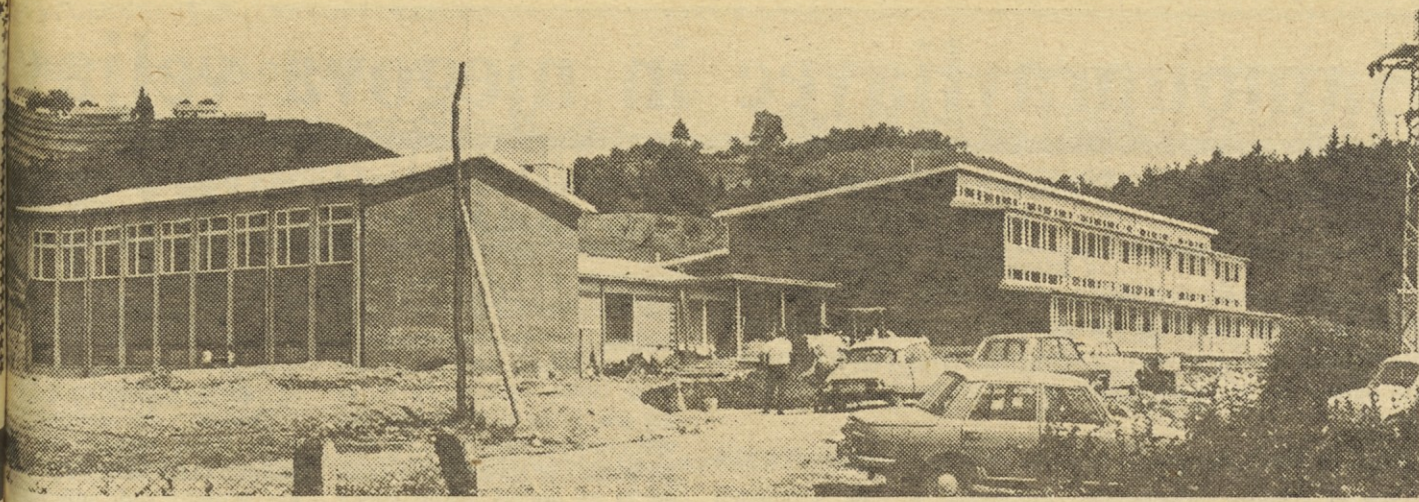
Posamezna vprašanja, kot so denimo izobraževanje, štipendiranje, varstvo pri delu, deloma tudi delovna razmerja in drugo, pa je možno urejati s skupnimi splošnimi akti za vso delovno organizacijo. Toda le tedaj, če je posebej določeno s samoupravnim sporazumom, sklenjenim med vseh temeljnimi organizacijami združenega dela.

Pomembnost razlike, ki jo na področje samoupravne normativne dejavnosti vnašajo ustavna dopolnila, je v tem, da normativno urejanje notranjih odnosov v združenem delu ni več pravica delovne organizacije, marveč je pravica delavcev v temeljni organizaciji združenega dela. Le-ti jo lahko poverjajo v omejenem vsebinskem obsegu — skupnim organom na ravni podjetja, ne pa obratno, kot je bilo doslej, ko je statut podjetja pooblašča delovne enote, da lahko izoblikujejo določene splošne akte, ki pa je moral biti v skladu s statutom, velikokrat pa tudi z določili skupnega pravilnika.

Ta pomembna novost, ki jo odlikuje odločno vztrajanje na neposrednosti urejanja vseh notranjih razmerij v temeljni organizaciji združenega dela, bo gotovo veliko prispevala k temu, da bodo statuti in pravilniki hitreje postajali odraz volje in interesov vseh delavcev, ki se združujejo v temeljni organizaciji združenega dela in ne le interesov ozke skupine — največkrat strokovnih! Pomembnost samoupravnih splošnih aktov je iz dneva v dan bolj očitna, pa tudi kar zadeva pristojnosti, se njihova vsebina nenehno razširja. Zato neposreden vpliv pri njihovem oblikovanju in sprejemanju sproščal številne nove pobude, katerih uveljavitev je bila doslej marsikje onemogočena.

PETER TOŠ

Podlehniku prva od petih novih šol v ptujski občini

prednje slovesnosti ob letošnjem prazniku občine Ptuj v Podlehniku v Halozah, bodo odprli novo šolo, ob kateri je tudi prostorna in sodobno opremljena telovadnica.

Skupni stroški za gradnjo nove šole presegajo 6 milijonov dinarjev. Ob tem, ko izročajo namemu novo šolo v Podlehniku, v ptujski občini začenjajo z gradnjo šole tudi v Gorišnici,

pripravljajo pa se na gradnjo šol še v Dornavi, Vitomarcih in Markovcih. Ko bodo dograjene te šole — predvidevajo, da bo program uresničen v naslednjih petih letih — bo šolsko omrežje

v občini dokončno urejeno, mladi rod pa si bo nabiral osnovno znanje v sodobnih, svetlih učilnicah namesto v mračnih in neustreznih, celo do dvesto let starih stavbah.

STOPINJAH DELAVSKE ENOTNOSTI

»Ne za obliko — za rezultat gre«

MILKA JOVAN, direktor kadrovsko-socialne službe v podjetju LJUBLJANA-TRANSPORT: »Ne bomo razumeli, da slovenski sindikati sprejemajo kot gola dejstva informacije različnih organizacij, ki te informacije zbirajo, jih posredujejo in svoje zaključke izvajajo na podlagi formalnih kazalcev, ne pa na osnovi dejanskih učinkov...«

Za veletrgovino MERCATOR so tudi v podjetju LJUBLJANA TRANSPORT reagirali na poročilo s predsedstva RS ZSS „Dvigniti raven izobrazbe vseh zaposlenih“, ki smo ga objavili v predzadnji številki DE in v katerem je tudi njihova delovna organizacija navedena kot primer, kako niti v večjih delovnih organizacijah ne skrbijo za načrtno usposabljanje in dopolnilno izobraževanje že zaposlenih članov njihovih delovnih skupnosti. Hkrati s svojim protestom je podjetje LJUBLJANA TRANSPORT izrazilo željo, da bi javnosti posredovalo še svoje stališče in pa konkretne podatke o tem. Z našim novinarjem sta se v tem podjetju pogovarjala direktor kadrovsko-socialne službe Milka Jovan in Andrej Vehovec, samostojni psiholog.

OBSDOBA, IZREČENA „NA PAMET“

Tovarišica Jovanova je najprej povedala, da v njihovem podjetju res nimajo lastnega izobraževalnega centra in ga tudi niso imeli, ker ga nočejo imeti!

»Ne potrebujemo administrativnega, ki bi na uradni način objavljali vsak svojo delovno skupnost in se izgovarjali drug drugemu, če ne bi bili doseženi pričakovani rezultati. Potrebujemo pa strokovnjake, ki poznajo svoj posel, ki so pripravljeni odgovorno sodelovati od začetka do konca, ki so pri sprejemanju vseh delovnih razmerij, kot pri uveljavljanju in izobraževalnem programu itd. Tako se namreč izogibamo nevarnosti, da bi med drugim in ali po njem ugotovili nenormalen osip ali kakšne druge negativne posledice. Če imeli referenta za izobraževanje, kot smo ga imeli včasih, ki bi gledali samo svoj posel, se prav gotovo ne bi dogajalo tisto, kar se dogaja zdaj, da imamo 50 in več kandidatov vsi uspešno dokončajo šolanje, kar je celotna celostna delovna skupnost. Tak rezultat pa dosegamo s predvsem zaradi tega, ker naša skupina — za zdaj dva psihologa, dva strokovnjaka, socialna delavka, zdravnik medicine dela in višja medicinska sestra — komunistično skrbi za kadre, pri čemer ta skrb vključuje tudi odgovornost za načrtno in racionalno dopolnilno izobraževanje, prekvalifikacijo in podobne zadeve. Skratka: ko izberemo kandidate, ki jim bo delovna organizacija pomagala pri dopolnitvi njihovega znanja, izberemo takšne, ki ne le izpol-

njujejo formalne pogoje, ampak po strokovnem mnenju dajejo upanje, da bodo tudi dosegli tisto, kar želijo sami in kar tudi podjetje od njih pričakuje.

ČZP DELAVSKA ENOTNOST LJUBLJANA, Dalmatinova 4

razpisuje prosto delovno mesto

finančnega knjigovodje

Pogoj: absolventka ekonomske srednje šole z znanjem strojepisja. Lahko je začetnica.

Osebnih dohodkov po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

Pismene ponudbe pošljite na gornji naslov do 19. avgusta 1971.

Z vsem tem hočem povedati, da za nas ni važna oblika, ampak nam gre za rezultate. Če ne bi načrtno skrbeli za strokovno in drugo izobraževanje, bi promet enostavno obstal, kajti ne bi imeli dovolj sprevodnikov in šoferjev, da o drugih poklicih sploh ne govorim. Ne morem pa razumeti, da slovenski sindikati kot gola dejstva sprejemajo informacije različnih organov, ki te infor-

macije zbirajo in posredujejo ter delajo zaključke na podlagi formalnih kazalcev, ne pa na osnovi dejanskih učinkov. V našem podjetju pa se nismo bili in se tudi ne bomo pripravili spuščati v nikakršne stroške, da bi s tem ustregli različnim „formalistom“!

REZULTATI SPODBUD „OD SPODAJ“

Kakor je pripovedoval Andrej Vehovec, njihova delovna organizacija iz leta v leto namena več sredstev za izobraževanje že zaposlenih članov delovne skupnosti. Samo letos bodo v te namene porabili 117 „starih“ milijonov; sredstva pa bodo porabljena na osnovi programa in plana izobraževanja, ki jih v podjetju LJUBLJANA TRANSPORT ne le sestavljajo, ampak tudi izvajajo vsaj zadnjih sedem let, kolikor časa je v tej službi, poprej pa so jih menda tudi, čeprav na to ne bi prisegel.

V zadnjih treh letih pa je LJUBLJANA TRANSPORT s posredovanjem kadrovske socialne službe napotil na šolanje v srednjo prometno šolo 31, v višjo prometno šolo pa 7 kandidatov — zaposlenih delavcev. Navedeni šoli imata svoj sedež v Zagrebu, njuna ljubljanska oddelka pa sta bila ustanovljena na pobudo podjetja LJUBLJANA TRANSPORT, zdaj pa delujeta v okviru poslovnega združenja VEKTOR LJUBLJANA, katerega član je tudi LJUBLJANA TRANSPORT. Nadalje je LJUBLJANA TRANSPORT v teh letih napotil po 4 že zaposlene člane

na šolanje v višjo komercialno šolo v Mariboru ter na šolo za organizacijo dela v Kranju, 5 članov kolektiva obiskuje hotelsko šolo, 39 se jih šola na različnih srednjih strokovnih šolah, trenutno imajo 185 vajencev.

»Za naše ljudi, ki se šolajo ob delu, po potrebi ponavljamo predavanja, tako da tisti, ki so v službi dopoldne, hodijo na predavanja popoldne in obratno,“ je nadaljeval Andrej Vehovec. Invalide dela dosledno prekvalificiramo, nikogar ne postavljamo na cesto. Fluktuacija zaradi ugodnejših delovnih pogojev ali večjih zaslužkov s svoje strani tudi terja stalno skrb za usposabljanje že zaposlenih za zahtevnejša dela. Če vam povem, da smo v zadnjem letu dni s pomočjo poklicne šole za voznike motornih vozil usposobili 78 šoferjev in vendarle vsi šoferji komajda zmagujejo delo, sem najbrž dovolj povedal. Da pa bi te ljudi praktično čim bolj usposobili, smo morali poprej izobraziti njihove inštruktorje: zdaj imamo že 6 inštruktorjev D kategorije. Še marsikaj bi lahko povedal, vendar naj bo dovolj. Za zaključek mi dovolite le še to-le: prepričan sem, da sindikati ne bi izrekli tako negativne ocene, če bi poznali navedena in še druga dejstva.“

-MG

TRBOVELJSKA DELAVSKA UNIVERZA PRED NOVO SEZONO

OBOGATEN PROGRAM IZOBRAŽEVANJA

Delavska univerza v središču revirjev je zadnja leta veliko storila za razširitev vseh oblik pridobivanja znanja odraslih, predvsem zaposlenih ljudi. V jeseni pa bodo odprli, če bo seveda dovolj zainteresentov, kar trinajst višjih, visokih, srednjih in drugih šol za najrazličnejše poklice.

Zdaj ima dejansko vsak zaposleni v trboveljski občini vse možnosti za študij. Pravkar objavljeni razpis trboveljske delavske univerze za sezono 1971/1972 pa dokazuje, da je njeno vodstvo mislilo tudi na potrebe mlajših in starejših občanov. izbirali bodo namreč lahko med številnimi šolami. Mogoče bo vpis v visoko ekonomsko šolo, višjo tehniško šolo za strojno, elektro in kemijsko smer; višjo tehniško šolo za organizacijo dela, ekonomsko srednjo šolo, srednjo komercialno šolo, šolo za prodajalce blagovnega prometa, delovodsko šolo kovinarske smeri, dveletno elektro šolo pa administrativno, poklicno šolo kovinarske in lesne stroke in druge.

Seveda bo delavska univerza organizirala tudi seminarje in tečaje bodisi tujih jezikov ali pa z drugačno tematiko. Poseben program bo za izobraževanje in izpopolnjevanje znanja s pod-

ročja družbeno-ekonomskega sistema, za katerega zadnja leta ni več tolikšnega zanimanja, ni pa nobenega dvoma, da sodi med pomembna področja izobraževanja odraslih. Na voljo bodo tudi predavanja in tečaji za mladino, pravzaprav njeno idejnopolično izpopolnjevanje. Seveda pa trboveljska delavska univerza želi doseči še tesnejše sodelovanje z vsemi trboveljskimi podjetji, ustanovami in ne nazadnje družbeno političnimi organizacijami. Samo po tej poti bo namreč lahko v celoti uresničila svoj letošnji program in tako prispevala svoj delež k povečanju znanja vseh tistih delavcev in občanov, ki si želijo, da bi laže in uspešneje delali.

-m-

TRGOVSKO PODJETJE NA VELIKO IN MALO

IZBIRA • PTUJ

nudi cenjenim potrošnikom v svojih bogato založenih prodajalnah v mestu in na podeželju vse vrste prehranbenega blaga, tekstila, gospodinjstskih potrebščin, veliko izbiro pohištva po konkurenčnih cenah in s solidno postrežbo.

Za nakup se toplo priporoča kolektiv trgovskega podjetja IZBIRA, Ptuj. Hkrati čestitamo vsem občanom občine Ptuj za njihov občinski praznik — 8. avgust.

V PTUJU vas pričakuje GOSTINSKO PODJETJE »HALOSKI BISER« s svojimi obrati:

»Grajska restavracija«, »Ribič«, gostilna »Rožika«, »Grozdo«, »Pošta«, »Turista«, »Novi svet«, pivnica »Zlatorog«, okrepčevalnica »Evropa«, »Bife na avtobusni postaji«, hotel »Poetovio«, kjer vam bodo postregli z odlično hrano po dostopnih cenah in z visokokvalitetnimi vini. — Za cenjeni obisk se priporoča GP »Haloški biser«, Ptuj

VSEM OBČANOM OBČINE PTUJ ČESTITAMO OB NJIHOVEM OBČINSKEM PRAZNIKU 8. AVGUSTU!

»BORIS KIDRIČ«

TOVARNA GLINICE IN ALUMINIJA

Kidričevo

PROIZVAJAMO:

- GLINICO
- ALUMINIJ
- ALUMINIJEVE ZLITINE

VSEM OBČANOM PTUJSKE OBČINE ČESTITAMO OB NJIHOVEM OBČINSKEM PRAZNIKU — 8. AVGUSTU IN JIM ŽELIMO ŠE VELIKO DELOVNIH USPEHOV

Samoupravljaivec in njegova veljavnost

Kaj sodijo ljudje v »Stillesu« o samoupravljanju? ● Kolikor bolj delavec odloča o svojih problemih, toliko manj zahteva, da bi jih urejal kdo drug

V prejšnji številki sem pisal o gospodarjenju v sevniškem »Stillesu«, ki se je v minulih petindvajsetih letih razvil iz majhne mizarске zadruga v pomembnega proizvajalca stilnega pohištva in notranje opreme ter si zakoličil novo pot v združenem podjetju Slovenijales.

Zdaj pa naj še povem, kaj sodijo v »Stillesu« o samoupravljanju.

Ernest Kolman, predsednik osnovne sindikalne organizacije:

„Vsak delavec, ki želi, da bi zaslužil in si vsaj kolikor toliko uredil svoje življenje, gara ves delovni dan. Hkrati pa pričakuje, da bodo vodilni tudi plačali njegovo prizadevnost. V sindikatu se zavzemamo, da bi delavci vedeli, koliko bodo dobili, se pravi, da bi lahko vsak delavec izračunal svoj osebni dohodek, ko zve, koliko je naredil.“

Takšna možnost seveda spodbuja njegovo prizadevnost.

„Seveda jo, toda naše delo, denimo izdelovanje stilnega pohištva, terja tudi številne normative. V naših razmerah pa je potrebna večja skrb organizatorjev proizvodnje in proizvajalcev, da bi delavec vedel, kako se oblikuje njegov osebni dohodek in da bi to znanje spodbujalo njegovo težnjo po večji storilnosti.“

Oton Šket, sekretar podjetja:

„Tudi pri nas je čutili nasprotja med tako imenovanimi neposrednimi proizvajalci in vodilnimi. Vsak dan beremo in poslušamo o vodilni vlogi delavskega razreda in o delavski oblasti. In se sprašujemo, kdo je delavec. Po moje je delavec vsak, ki živi od svojih osebnih dohodkov, pridobljenih na delovnem mestu.“

Gre pa tudi za enake možnosti, da v okviru samoupravljanja enakopravno sodelujejo pri

možnosti za večji učinek na delovnem mestu in v celotnem podjetju. Vrata samoupravljanja so torej odprta. Drži pa, da delavec lahko uspe le, če ve, za kaj gre, in če svoje mnenje dovolj odločno zagovarja. Pri tem pa potrebuje sindikat. Ne zato, da bi ga podprl nekdo izmed sindikalnih odbornikov, pač pa zato, da bi v sindikatu oblikoval politiko svoje organizacije in da bi organizirano nastopal proti slabostim in nepravilnostim in za uveljavljanje svojih interesov.“

Kaj so na tem področju že storili?

Stane Novšak, predsednik delavskega sveta:

„Zelo daleč smo prišli. Imamo tri enote, ki jih upravljajo sveti, imamo pa še centralni delavski svet. V delovnih enotah se dogovarjamo o vseh pomembnih proizvodnih zadevah, tamkaj tudi delimo osebne dohodke. Skupni dohodek pa se oblikuje in deli v okviru podjetja. Ob koncu minulega leta smo se odločili za nov način delitve osebnih dohodkov, ki bolj spodbuja interes delavcev za večjo proizvodnost, saj lahko delavec zdaj vsak delovni učinek sproti spremeni v denar, ki ga bo dobil na plačilni dan.“

Ernest Kolman:

„Tudi človek, ki nima kdovekakšne strokovne izobrazbe, je še kako zainteresiran, da bi dobil čim višji osebni dohodek. Če pa je ta dohodek odvisen od njegove storilnosti in od poslovanja podjetja, potlej vsak želi, da bi čimbolj samostojno urejal

torej se zanima za gospodarnost. Ve, da bo njegova proizvodna odvisna tudi od njegovega delovanja v skupnem prizadevanju za uspeh podjetja.“

Denimo, da delavci v delovni enoti kako lahko vplivajo na svoje osebne dohodke. Pa je to mogoče, nje postalo tudi njihova naloga?

„Rekel sem, da smo prišli. S tem pa še ni rečeno, da vsi zavestno odločamo. Dobra se na primer, da nekateri delavci samoupravnih organov na delovnem mestu molčijo in sploh ne čutijo potrebo, da bi se odločali. Nedavna praksa o zaključnem računu delavca bila zelo žalostna. Pravzaprav razprave skorajda ni bilo. Ljudje, denimo, pravijo: Ti si sindikalni odbor, tvoja dolžnost je, da to urediš!“

Ernest Kolman:

„Takih primerov je vedno več, kajti kolikor bolj delavec odloča o problemih svojega področja, toliko bolj zahteva, da mu kdo drug zagotovi te zadeve. Malokje je delavci samouprava tako razvita kot pri nas. To pa je zasluga vseh, ki doslej žrtvovali veliko svojih prostega časa, da bi samoupravljanje, ki je načelno tako zastavljeno, postalo praksa proizvajalcev. JANEZ VOGLJIC

52 delavcev »ŽITA« odlikovanih

Ob 30-letnici vstaje jugoslovanskih narodov je med mnogimi kolektivi doletela čast tudi kolektiv Živilskega kombinata »ŽITA«, da je predsednik republike Josip Broz Tito odlikoval kar 52 delavcev tega podjetja. S tem je bilo dano priznanje za izredne uspehe kombinata v zadnjem desetletju na področju živilsko-predelovalne industrije, h katerim so nedvomno prispevali s trdim in vztrajnim delom tudi odlikovanci.

Ta misel je bila izrečena tudi na slovesni podelitvi odlikovanj, ki je bila v četrtek, 29. julija v dvorani občinske skupščine Ljubljana Moste-Polje. Predsednik te občine tov. Polde Maček je najprej v krajšem nagovoru poudaril, da je naša zgodovina in socialistična graditev povezana z ustvarjalnim delom ljudi in da je delež kombinata ŽITO pri tem zelo velik. Za tem pa je delavcem podelil odlikovanja in jim izrekel prisrčne čestitke.

Po besedah predsednika Gospodarske zbornice SRS Leopolda Kreseta, ki je prav tako spregovoril na slovesnosti, je kombinat dosegel tako zavidljive uspehe, kot redko katero podjetje v tej panogi dejavnosti. Poudaril je, da ni naključje, da je takšne uspehe dosegel kolektiv, ki ima v svojih vrstah veliko število udeležencev NOB, saj so prav ti tovariši nosili največje breme dela in pomagali sodelavcem pri ustvarjanju tako močnega kombinata. To pa je zagotovilo za uspešno delo podjetja tudi v prihodnje.

Ko prejemajo delavci kombinata tako visoka priznanja predsednika republike – dva sta prejela red republike s srebrnim vencem, štirje red dela z zlatim vencem, eden red republike z bronastim vencem, trije red zasluga za narod s srebrno zvezdo, dvaindvajset red dela s srebrnim vencem, štirje medaljo zasluga za narod in šestnajst medaljo dela – se z njimi veseli ves kombinat, zavedajoč se, da je to priznanje ne samo odlikovanecem, temveč tudi celotnemu kolektivu, hkrati pa spodbuda za delo v prihodnje.

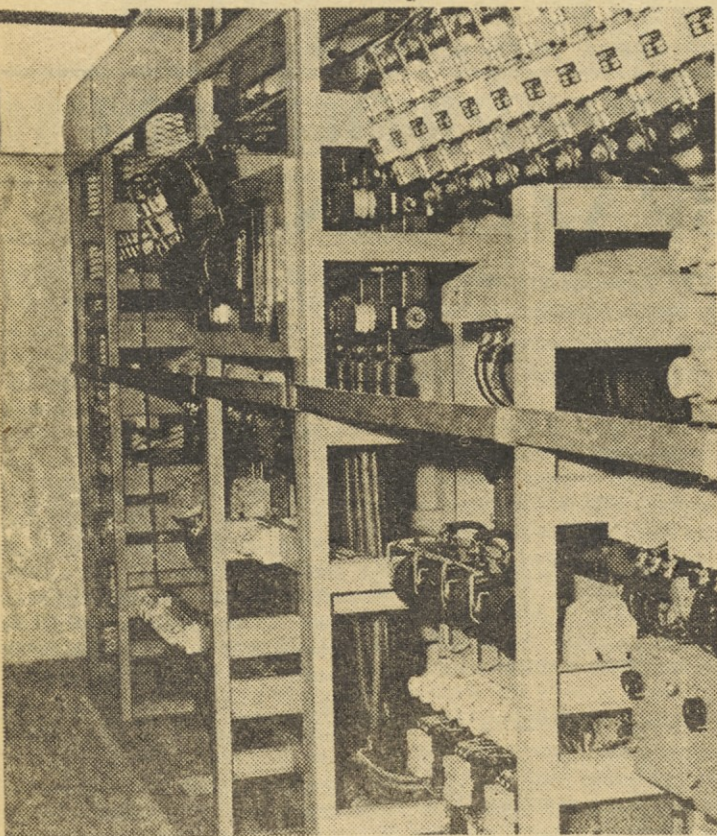
T. BANČIČ

OBISKALI SMO MARIBORSKO TOVARNO STIKALNIH NAPRAV

Konec kratkih stikov

V mariborski Tovarni stikalnih naprav so se zadeve po znanih spomladanskih dogodkih končno uredile. Kolektiv je spet svobodneje zadihal, saj so pod spletkami, ki so samo hromile enotnost kolektiva, potegnili črto. Dobili so tudi novega direktorja, ki skupaj z drugimi sodelavci že načrtuje, kako delovno organizacijo še bolj učvrstiti, da bi v naslednjem obdobju še izboljšali rezultate gospodarjenja.

„Toda trenutno nas tako kot druge zelo tare nelikvidnost“, je potožil inž. Marjan Bezjak, direktor tovarne. „Deset milijonov dinarjev nam dolgujejo kupci, tako da ob mesecu komaj spravimo skupaj za osebne dohodke. In kar je najhujše, za zdaj iz zagate ne vidim izhoda.“

Nizkonapetostna razdelilna plošča

Namen tega sestavka je, da med drugim povemo, kaj v tej tovarni delajo. Proizvodni program je obrazložil in predstavil inž. Mirko Meško, pomočnik direktorja, v razgovoru pa je sodeloval tudi vodja razvoja inž. Miroslav Koren.

„Osnovna skupina izdelkov v našem proizvodnem programu so razdelilne postaje 35/10 kilovoltov, 110/10 kilovoltov in 110/20 kilovoltov ter napajalne postaje 10/04 kilovoltov,“ je pripovedoval inž. Meško. „Proizvajamo pa še drugo opremo za našo elektrodistribucijo, kot denimo razdelilne in priključne kabelske omarice, stikalne aparate za nizko in visoko napetost do 35 kilovoltov. Razen tega izdelujemo še nizkonapetostne razdelilne naprave in najrazličnejše izolatorje iz opeksoalne smole, ki ji po „domače“ pravimo aralit.“

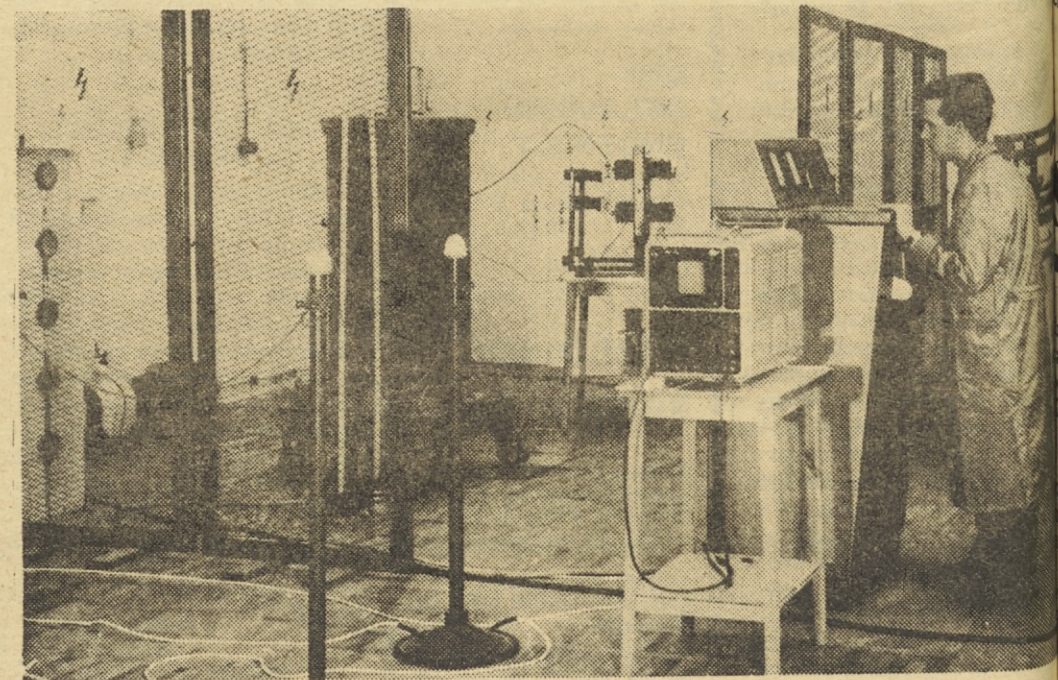
UVELJAVILI SO SE NA DOMAČEM IN TUJEM TRGU

Bližu 370-članski delovni kolektiv Tovarne stikalnih naprav

Industrija bombažnih izdelkov - Kranj

SPECIALIZIRANA TOVAKNA JAKUART (žakart) DEKORATIVNIH TKANIN IN GRADLOV

Preizkušanje stikalnih naprav

je v Jugoslaviji med redkimi, ki proizvaja opremo za elektrodistribucijo. O kvaliteti te opreme pričajo tudi naročila, ki prihajajo v tovarno iz vse Jugoslavije.

„Naš glavni odjemalec je Elektro Vojvodina, ki ima pri nas tudi najbolj organiziran način gradnje omrežja za distribucijo električne energije. Razen tega so naši veliki odjemalci tudi podjetja iz Beograda, južne Srbije, Hrvatske in od drugod. Na slovenski trg pa smo prodrali šele v zadnjem času, najmanj pa prodamo naših izdelkov doma, se pravi v Mariboru in v okolici,“ je še povedal pomočnik direktorja, ki nam je tovarno tudi razkazal.

Tovarna stikalnih naprav, ki bo letos dosegla že blizu 65 milijonov dinarjev bruto produkta, se uspešno vključuje tudi v mednarodno delitev dela.

„Tesno sodelujemo s tovarno Calor-Emag v Zvezni republiki

Nemčiji, ki je podobna tovarna kot naša. Njim izvozimo precej naših izdelkov, prevzeli pa smo tudi del njihovega proizvodnega programa. Na podlagi licenčne pogodbe s to tovarno proizvajamo nizko in visokonapetostne stikalne aparate in celice. Vrednost teh poslov znaša letos blizu 5 milijonov dinarjev,“ je dopolnil pomočnika direktorja inž. Miroslav Koren, vodja razvoja v tovarni. „Izvažamo tudi na Vzhod. V Sovjetsko zvezo bomo letos prodali za 11 milijonov dinarjev izdelkov, nekaj pa bomo izvozili na Madžarsko in v druge države.“

Ko že govorimo o poslovnem sodelovanju Tovarne stikalnih naprav, ne smemo prezreti njihovega domačega, prav tako pomembnega kooperanta. To je blizu 130-članski kolektiv Ločilke iz Murske Sobotice, ki izključno za tovarno stikalnih naprav proizvaja visokonapetostne aparate in je s tem tudi edini

proizvajalec tovrstnih aparatov v Jugoslaviji.

BOLEČA „ZAMRZNJENA INVESTICIJA

Mimo nelikvidnosti, ki je bila ali manj stalna, pa kolektiv v tovarni stikalnih naprav najbrž ne morejo dograditi novih proizvodnih prostorov, kjer bi dobile poslovne upravnotehnične službe podjetja. Zmanjkalo jim je namreč denarja. Nedograjeni proizvodni prostori pa jih zelo ovirajo tehnologiji in organizaciji proizvodnje na tekočem traku.

„Trenutno še ne vemo govora, kako bomo dogradili nove proizvodne prostore, za zaključek dejal direktor Marjan Bezjak. „Vsi vemo, jih moramo v naslednjih deset letih zgraditi, sicer nas bo pokopalo.“

Moravci: dnevno tudi 4000 kopalcev

Gostinsko podjetje »Zvezda« je pripravilo širokopotezne načrte za razvoj Moravcev

Iskalci nafte so naleteli pred enajstimi leti v Moravcih, nedaleč od Murske Sobotne, na izvir tople vode. Rdeče-rjava voda je privrela na dan iz globine 1.117 metrov...

Tisti, ki so iskali nafto, z odkritjem niso bili najbolj zadovoljni. Voda ni nafta, nafta pa pomeni denar. Toda, v Moravcih so imeli posebno srečo: tudi voda, kalna in po nafti zaudarajoča, je začela privabljati ljudi.

In to veliko ljudi. Domačih in takih s tujim potnim listom, ki puščajo v Moravcih kar precej denarja.

Iz leta v leto več.

ZDRAVILO ZA VSE

Že leta 1963 je zgradilo Gostinsko podjetje »Zvezda« iz Murske Sobotne v Moravcih prvo kopalnišče in ob njem prepotrben gostinski objekt. Samo leto dni pozneje so po številnih analizah doma in v tujini razglasili vrelc v Moravcih za zdravilnega.

Kalna voda, ki vztrajno in neumorno sili iz globine na po-

Sicer pa voda v Moravcih ni kdove kako primerna za srčne bolnike, je pa toliko bolj za ljudi, ki trpijo zaradi revme, obolenja sklepov, vegetativno nevrozo, okvarami, poškodbami po poškodbah, boleznimi presnove, kožnimi boleznimi, ginekološkimi motnjami in kdove še za čem.

Človek skoraj ne bi verjel v tolikšno zdravilnost. Nekaj pa je prav gotovo na tem, saj v nasprotnem primeru Moravske toplice ne bi bile skoraj vedno zasedene prav do zadnjega kotička. Dnevno obišče Moravce tudi 4.000 kopalcev, včasih tudi več. Od tega pol in več inozemcev.

Zdravja in kopanja željni ljudje imajo v Moravcih na voljo tri odprte bazene s termalno vodo, pokrit zimski bazen, kopalne kabine, prostore za počitek po kopanju, ambulanto in še marsikaj, kar šteje k sodobnemu zdravstveno-rekreacijskemu kompleksu.

Posebnost Moravskih toplic je tudi lično letoviško naselje s komfortnimi dvopostelnimi

bungalovi, ki so zgrajeni v panonskem slogu. Moravske toplice premorejo danes skoraj 500 ležišč. Sem so vštete tudi ka-

pacitete pri zasebnikih. Na dez je številka kar velika, v resnici pa ni. Premalo je postelj, pa tudi vsega tistega, kar šteje k zadovoljevanju želja obiskovalcev. In tega se pri gostinskem podjetju »Zvezda« v Murski Soboti, ki ima na skrbi nadaljnjo gradnjo Moravskih toplic, prav dobro zavedajo.

OBETAJO SE ŠE LEPSI ČASI

„Za nami je šele prva faza gradnje Moravskih toplic...“

nam pripoveduje Ludvik Šarotar, vodja komercialne službe pri Gostinskem podjetju »Zvezda«. „Sedaj smo na začetku druge etape, in ko bo ta za nami, bo na vrsti tretja in zadnja. Kredite smo zvrtili, vendar s tem težav s potrebnimi sredstvi še ni konec. Kljub vsemu gledamo na naše nadaljnje načrte z optimizmom.“

Gostinsko podjetje »Zvezda« bo investiralo v Moravske toplice nadaljnjih 17,5 milijona dinarjev.

V prvi vrsti bomo poskrbeli za razširitev prenočitvene zmogljivosti, razlaga Ludvik Šarotar. „Dosedanje kapacitete bomo povečali za 144 postelj, kar se nam bo nedvomno dobro obrestovalo. Zgradili bomo novo restavracijo, čistilne pravne in še marsikaj, da bomo gostje kar najbolj zadovoljni...“

Sodeč po načrtih Gostinskega podjetja »Zvezda« se obeta Moravskim toplicam lepši časi.

V Moravcih

Foto: A. Ula

inles ribnica
 PRODAJA
 POLKNA
 VRATA
 OKNA
 NA KREDIT

vršje, je za takojšnjo uporabo prevroča, saj ima kar 62 stopinj. Zato jo v bazenih hladijo na 35 do 37 stopinj, da je primerna za kopanje.

alpe adria

Vabimo vas, da nas obiščete v atraktivni letni pivnici piva na Masarykovi 14, kjer vas bomo postregli z znanim laškim pivom ter specialitetami na žaru. Vsak dan igra zabavno-glasbeni ansambel za ples in razvedrilo.

Ljubitelji kegljanja se lahko rekreirajo na štiri-steznem avtomatskem kegljišču. Poleg teh dveh obratov vas na Masarykovi 14 lahko še postrežemo v snack baru in vinskem vrtu, kjer vas bomo postregli po vašem okusu.

Vsak teden v poletnih mesecih pa organiziramo posebne prireditve, ki so posvečene posameznim značilnostim raznih krajev Slovenije.

Organiziramo tudi ekskurzije in izlete ter opravljamo vse agencijske posle tu in v inozemstvu.

Podrobnejše informacije lahko dobite v našem TUR-biroju, telefon 315-092 ali na direkcijski, tel.: 315-677, vse na Masarykovi 14. Se priporoča Turistična organizacija

„alpe - adria“!

PORTRETI IN SREČANJA

Vročje, prevročje je te dni, da nas ne bi zvale k sebi vode Save, Sore ali bazenov v mestu in njegovi okolici. Zato mora biti na moč trapasto, če je oboje pri roki, vendar od tega ničesar nimaš, ker moraš delati, da od tebe kaplja. Nekaj korakov v stran pa mirno šumi Sava, samo malo bolj desno pa se sliši živžav z bazenov. Sama zase vem, da bi bentila še in še, kot verjetno

Končal sem tehniško šolo v Mariboru, zdaj pa še izredno študiram na višji tehnični v Mariboru. Doma sem iz Poljčan in imam še dva brata, oba sta že pri kruhu in oba sta končala srednje šole. A ne mislite si, da je bilo lahko. Oče je mizar, služi sam, zemlje tudi ni toliko, da bi kdo ostal doma. Mati in oče sta vedno govorila: — Do kruha vaju že spraviva, naprej pa kot veste. Tako

bom počel. Na vsak način pa bi rad doštudiral.“

„Povejte mi še kaj o vaših gostih, o tem, ali imate kakšne težave z jeziki?“

„Nemško smo se učili že v šoli, kakšnega drugega jezika pa ob prihodu nisem znal. Italijanščine sem se hitro naučil, ker mi je všeč in se mi zdi lahka, toliko,

družini prihajata sem že nekaj let, a kako tudi ne bi, ko pa gostje pravijo, da je naš kamp eden najlepših v Jugoslaviji. Tu imajo vse pri roki: trgovino, pralnico, toplo in hladno vodo, rekreacijske objekte, po cenah pa sodi naš kamp v srednjo kategorijo. Žal, je naš kamp le prehodni, do dvesto gostov se ustavi dnevno na poti k morju in lahko rečem, da so nam zvesti le nizozemski gostje, od katerih nekateri prebijejo tukaj skoraj vse počitnice.“

Zahvalili smo se temu pridnemu fantu in mu želeli, da bi se mu želje uresničile. Mislim, da se mu bodo, saj mu ne manjka pri trindvajsetih trdne volje in pridnosti!

MOJCA POGAČNIK

Je v kampu — pa ne na dopustu

množi drugi, zato sem bila tembolj začudena, ko sem videla, kako se Lojze Perko prijazno smehlja. Dela kot receptor v kampu na Ježici in se verjetno niti ne domisli tega, da se čisto v neposredni bližini pretegujejo na soncu in hladijo v vodi. Za to pač nima časa. Neprestano nekaj dela: menja valute, piše račune, naroča telefonske pogovore, predaja telegrame, izroča informacije in prospekte, se sporazumeva v vseh jezikih. Spreten je in uren.

Kdo je pravzaprav in kje si je to urnost in iznajdljivost pridobil.

„Tukaj sem že tri leta, čeprav je moj poklic čisto drugačen,

smo vsi trije hodili v šole. Lahko si mislite, koliko smo porabili samo za vozne karte, kaj šele za učila. Če ne bi mama znala tisto malo denarja, kar ga je bilo, petkrat obrniti, ne vem, kako bi bilo.“

Po šoli nisem mogel dobiti službe, da bi pa samo študiral, tudi ni bilo mogoče. Stipendije tudi nisem imel. Tako sem se pač zaposlil tukaj. Sprva le honorarno, ker pa mi je bilo delo všeč, sem zdaj kar stalno zaposlen. Z delom sem zadovoljen, čeprav delamo non-stop, na petek in svetek in čeprav so dohodki bolj slabi. Kmalu bom šel k vojakom in potem ne vem, kaj

da se sporazumem in da dam osnovne informacije, že znam francosko in angleško. Vseeno pa bi šel rad malo v svet, da bi katerega jezika izpopolnil, pa je to samo želja, ker imam doma mlado ženo, ki je ne bi rad pustil same, še posebno ne sedaj, ko bo v kratkem prvič zajakalo.

Z našimi gosti pa je takole: junija in julija je največ Nizozemcev; julija je precej Francozov, avgusta pa prevladujejo Italijani. Nemcev v kampu ni veliko, sploh pa je letos slabši obisk kot prejšnji dve leti, verjetno zaradi vremena. V glavnem je največ študentov in dijakov, nemalokrat pa pridejo tudi prav številne družine. Dve angleški